॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

प्रजनेनं ज्योतिंर्भिर्देवतांनां ज्योतिर्विराद्धन्दंसां ज्योतिर्विराङ्घाचौं उग्नौ सं तिष्ठते विराजमि सम्पंद्यते तस्मात्तज्ञ्योतिंरुच्यते द्वौ स्तोमौं प्रातःसवनं वहतो यथां प्राणश्चांपानश्च द्वौ माध्यंन्दिन् स् सवनं यथा चक्षुश्च श्रोत्रं च द्वौ तृतीयसवनं यथा वाक्रं प्रतिष्ठा च पुरुषसम्मितो वा एष यज्ञोऽस्थूंरिः (१)

यं कामं कामयंते तमेतेनाभ्यंश्जृते सर्व्ध् ह्यस्थूरिणाभ्यश्जुतें-ऽग्निष्टोमेन वै प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत् ता अंग्निष्टोमेनेव पर्यगृह्णात्तासां परिंगृहीतानामश्वत्रोऽत्यंप्रवत् तस्यांनुहाय् रेत् आदंत्त् तद्गंदंभे न्यंमार्द्गस्माद्गद्भो द्विरेता अथों आहुर्वडंबायां न्यंमार्डिति तस्माद्वडंबा द्विरेता अथों आहुरोषंधीषु (२)

न्यंमार्डिति तस्मादोषंध्योऽनंभ्यक्ता रेभन्त्यथों आहुः प्रजासु न्यंमार्डिति तस्माँद्यमौ जांयेते तस्मांदश्वत्रो न प्र जांयत् आत्तरेता हि तस्माँद्वर्हिष्यनंबक्कृप्तः सर्ववेदसे वां सहस्रे वावंक्कृप्तोऽति ह्यप्रंवत् य एवं विद्वानंग्निष्टोमेन् यजंते प्राजांताः प्रजा जनयंति परि प्रजांता गृह्णाति तस्मांदाहुर्ज्येष्टयज्ञ इतिं (३)

प्रजापंतिर्वाव ज्येष्ठः स ह्यंतेनाग्रेऽयंजत प्रजापंतिरकामयत् प्र जायेयेति स मुंख्तस्त्रिवृतं निरंमिमीत् तमृग्निर्देवतान्वंसृज्यत गायत्री छन्दों रथन्त्र सामं ब्राह्मणो मंनुष्यांणाम्जः पंशूनान्तस्मात्ते मुख्यां मुख्तो ह्यसृंज्यन्तोरंसो बाहुभ्यां पश्चद्शं निरंमिमीत् तमिन्द्रों देवतान्वंसृज्यत त्रिष्टुप्छन्दों बृहत् (४)

सामं राज्न्यों मनुष्याणामविः पश्नान्तस्मात्ते वीर्यावन्तो वीर्यां द्यां द्वार्यं द्वा देवता वीर्यां द्यारं ज्यन्त मध्यतः संप्तद्रशं निरंमिमीत् तं विश्वं देवा देवता अन्वं सृज्यन्त जगंती छन्दों वैरूप साम वैश्यों मनुष्यां णां गावः पश्नान्तस्मात्त आद्यां अन्नधानाद्यसृं ज्यन्त तस्माद्भ्या से सोऽन्येभ्यो भूयिष्ठा हि देवता अन्वसृं ज्यन्त प्त एं किव् देशं निरंमिमीत् तमंनुष्ठुष्छन्दः [5]

अन्वंसृज्यत वैराज॰ सामं शूद्रो मंनुष्यांणामश्वः पशूनान्तस्मात्तौ भूंतसङ्ग्रामिणावश्वंश्च शूद्रश्च तस्मांच्छूद्रो यज्ञेऽनंबक्कसो न हि देवता अन्वसृंज्यत तस्मात्पादावुपं जीवतः पत्तो ह्यसृंज्येतां प्राणा वै त्रिवृदंर्धमासाः पंश्चद्रशः प्रजापंतिः सप्तदशस्त्रयं इमे लोका असावांदित्य एंकविश्श एतस्मिन्वा एते श्रिता एतस्मिन्प्रतिष्ठिता य एवं वेदैतस्मिन्नेव श्रंयत एतस्मिन्प्रतिं तिष्ठति॥ (६)

अस्थृरिगेषंभीष ज्येष्ठयुज्ञ इति बृहदंनुष्ठुष्कुन्ः प्रतिष्ठिता नवं च॥————[१]
प्रातःसुवने वै गायत्रेण छन्दंसा त्रिवृते स्तोमाय ज्योतिर्दधंदेति
त्रिवृता ब्रह्मवर्चसेनं पश्चद्शाय ज्योतिर्दधंदेति पश्चद्शेनौजंसा

बायण सप्तद्शाय ज्यात्विध्वति सप्तद्शन प्राजापुत्यन प्रजननेनैकविश्शाय ज्योतिर्वधंदेति स्तोमं एव तथ्स्तोमाय ज्योतिर्वधंदेत्यथो स्तोमं एव स्तोमम्भि प्र णयति यावंन्तो वै स्तोमास्तावंन्तः कामास्तावंन्तो लोकास्तावंन्ति ज्योती ईष्येतावंत एव स्तोमानेतावंतः कामानेतावंतो लोकानेतावंन्ति ज्योती इष्यवं रुन्थे॥ (७)

ब्रह्मवादिनों वदन्ति स त्वै यंजेत योंऽग्निष्टोमेन यजंमानोऽथ सर्वस्तोमेन यजेतेति यस्यं त्रिवृतंमन्तर्यन्तिं प्राणाः स्तस्यान्तर्यन्ति

तावंन्तो लोकास्त्रयोदश

प्राणेषु मेऽप्यंसिदिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यस्यं पश्चद्शमंन्तुर्यन्तिं वीर्यं तस्यान्तर्यन्ति वीर्यं मेऽप्यंसिदिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यस्यं सप्तद्शमंन्तुर्यन्तिं (८)

प्रजां तस्यान्तर्यन्ति प्रजायां मेऽप्यंसदिति खलु वै यज्ञेन् यजमानो यजते यस्यैकिविश्शमंन्तर्यन्तिं प्रतिष्ठां तस्यान्तर्यन्ति प्रतिष्ठायां मेऽप्यंसदिति खलु वै यज्ञेन् यजमानो यजते यस्यं त्रिणवमंन्तर्यन्त्यृत् श्रृश्च तस्यं नक्षत्रियां च विराजंमन्तर्यन्त्यृतुषु मे-ऽप्यंसन्नक्षत्रियांयां च विराजीतिं (९)

खलु वै युज्ञेन यजंमानो यजते यस्यं त्रयस्त्रिष्ट्शमंन्तुर्यन्तिं देवतास्तस्यान्तर्यन्ति देवतांसु मेऽप्यंसुदिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यो वै स्तोमानामवमं पर्मतां गर्च्छन्तं वेदं पर्मतांमेव गंच्छति त्रिवृद्धै स्तोमानामवमस्त्रिवृत्पर्मो य एवं वेदं परमतांमेव गंच्छति॥ (१०)

समुद्रशमंन्तुर्यन्तं विराजीति चतुंश्वत्वारिश्शव॥———[३] अङ्गिरसो वै सत्रमांसत् ते सुंवर्गं लोकमायन्तेषा ५ हविष्मा ईश्च हविष्कृचाहीयेतान्तावकामयेता ५ सुवर्गं लोकमियावेति

ह्विष्मा इश्च हिवेष्कृ चाहीयेतान्तावंकामयेता इस्वर्गं लोकिमियावेति तावेतं द्विरात्रमपश्यतां तमाहरतां तेनायजेतां ततो वै तौ सुवर्गं लोकमैतां य एवं विद्वान्द्विरात्रेण यजेते सुवर्गमेव लोकमिति तावैतां पूर्वेणाऽह्वाऽगंच्छतामुत्तरेण (११)

अभिष्ठवः पूर्वमहंर्भवित् गित्रक्तरं ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोमः पूर्वमहंर्भवित् तेज्ञस्तेनावं रुन्धे सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तर्ष् सर्वस्यास्ये सर्वस्यावंरुद्धे गायत्रं पूर्वेहुन्थ्सामं भवित् तेजो वै गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेजं एव ब्रह्मवर्चसमात्मन्धत्ते त्रैष्टुंभुमुत्तंर् ओजो वै वीर्यं त्रिष्टुगोजं एव वीर्यमात्मन्धत्ते रथन्तुरं पूर्वे (१२)

अह्न्थ्सामं भवतीयं वै रंथन्तरम्स्यामेव प्रतिं तिष्ठति बृहदुत्तरेऽसौ वै बृहद्मुष्यांमेव प्रतिं तिष्ठति तदांहुः क्वं जगंती चानुष्ठुष्वेतिं वैखान्सं पूर्वेऽह्न्थ्सामं भवति तेन् जगंत्यै नैतिं षोड्ष्युत्तरे तेनांनुष्ठुभोऽथांहुर्यथ्संमानैंऽ र्धमासे स्यातांमन्यत्रस्याह्नों वीर्यमनुं पद्येतेत्यंमावास्यांयां पूर्वमहंभवत्युत्तंरस्मिन्नुत्तंरन्नानैवार्धमासयौर्भवतो नानांवीर्ये भवतो ह्विष्मंन्निधनं पूर्वमहंभवति हविष्कृन्निधनमुत्तंरं प्रतिष्ठित्यै॥ (१३)

उत्तरेण रथन्तुरं पूर्वेऽन्वेकंवि×शतिश्च॥——[४]

आपो वा इदमग्रे सिल्लमांसीत्तस्मिन्युजापंतिर्वायुर्भूत्वाचंर्थ्स इमामंपश्यत्तां वंराहो भूत्वाहंरत्तां विश्वकंमा भूत्वा व्यमाद्थ्साप्रंथत् सा पृथिव्यंभवृत्तत्पृथिव्ये पृथिवित्वन्तस्यांमश्राम्यत्युजापंतिः स देवानंसृजत् वसूत्रुद्रानांदित्यान्ते देवाः प्रजापंतिमब्रुवन्य जांयामहा इति सौंऽब्रवीत् (१४)

यथाहं युष्मा इस्तप्सासृक्ष्येवं तपंसि प्रजनंनिमच्छध्वमिति तेभ्योऽग्निमायतंनं प्रायंच्छदेतेनायतंनेन श्राम्यतेति तैं-ऽग्निनायतंनेनाश्राम्यन्ते संवथ्सर एकां गामंसृजन्त तां वसंभ्यो रुद्रेभ्यं आदित्येभ्यः प्रायंच्छन्नेता इंश्लेध्वमिति तां वसंवो रुद्रा आदित्या अरक्षन्त सा वस्भ्यो रुद्रेभ्यं आदित्येभ्यः प्राजांयत् त्रीणिं च (१५)

श्तानि त्रयंस्त्रि शतं चाथ सैव संहस्रतम्यंभवते देवाः प्रजा-पंतिमब्रुवन्थ्सहस्रेण नो याज्येति सौंऽग्निष्टोमेन वसूनयाजयत्त इमं लोकमंजयन्तचांददुः स उक्थ्येन रुद्रानयाजयतें-उन्तरिक्षमजयन्तचांददुः सोंऽतिरात्रेणांदित्यानयाजयतेंऽमुं लोकमंजयन्तचांददुस्तदन्तरिक्षम् (१६) व्यवैर्यत् तस्माँद्रुद्रा घातुंका अनायत्ना हि तस्मांदाहुः शिथिलं वै मध्यममहंस्त्रिरात्रस्य वि हि तद्वैर्यतेति त्रैष्टुंभं मध्यमस्याह्न आज्यंम्भवति संयानांनि सूक्तानिं शश्सित षोड्शिनशं शश्सत्यह्रो धृत्या अशिथिलं भावाय तस्मांत्रिरात्रस्यांग्निष्टोम एव प्रंथममहंः स्यादथोक्थ्योऽथांतिरात्र एषां लोकानां विधृत्यै त्रीणित्रीणि श्तान्यंनूचीनाहमव्यंवच्छित्रानि ददाति (१७)

पृषां लोकानामनु सन्तंत्यै दशतं न विच्छिंन्द्याद्विराजं नेद्विच्छिनदानीत्यथ् या संहस्रतम्यासीत्तस्यामिन्द्रंश्च विष्णुंश्च व्यायंच्छेता स इन्द्रोंऽमन्यतानया वा इदं विष्णुंः सहस्रं वर्क्षत् इति तस्यांमकल्पेतां द्विभाग इन्द्रस्तृतींये विष्णुस्तद्वा एषाभ्यनूंच्यत उभा जिंग्यथुरिति तां वा एतामंच्छावाकः (१८)

पुव शर्षसृत्यथ् या संहस्रतमी सा होत्रे देयेति होतांर् वा अभ्यतिरिच्यते यदंतिरिच्यते होतानांत्रस्यापयिता-थांहुरुन्नेत्रे देयेत्यतिरिक्ता वा एषा सहस्रस्यातिरिक्त उन्नेतर्त्विजामथांहुः सर्वेभ्यः सद्स्येभ्यो देयेत्यथांहुरुदाकृत्या सा वशं चरेदित्यथांहुर्ब्रह्मणे चाग्नीधं च देयेति (१९)

द्विभांगं ब्रह्मणे तृतींयमुग्नीधं ऐन्द्रो वै ब्रह्मा वैष्णुवाँ-ऽग्नीद्यथैव तावकंल्पेतामित्यथांहुर्या कंल्याणी बंहुरूपा सा देयेत्यथांहुर्या द्विंरूपोभ्यतंएनी सा देयेति सहस्रंस्य परिगृहीत्यै तद्वा एतथ्सहस्रस्यायंन सहस्र स्तोत्रीयाः सहस्रं दक्षिणाः सहस्रंसम्मितः सुवर्गो लोकः सुवर्गस्यं लोकस्याभिजित्यै॥ (२०)

अष्ट्रवीच् तद्निरिक्षन्दरात्यच्छावाकश्च देयेति सप्तचंत्वारि श्यच॥———[५] सोमो वै सहस्रं मिवन्दत्तिमन्द्रो उन्वंविन्दत्तौ युमो न्यागेच्छुत्तावं ब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही(३) इत्यं ब्रूता ५ स

न्यागंच्छ्तावंब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही(३) इत्यंब्रूता रूप स्यम एकंस्यां वीर्यं पर्यपश्यिद्यं वा अस्य सहस्रंस्य वीर्यं विभूतीति तावंब्रवीदियं ममास्त्वेतद्युवयोरिति तावंब्रता रूप सर्वे वा एतदेतस्यां वीर्यम् (२१)

परिं पश्यामोऽ श्यामा हं रामहा इति तस्याम श्यामाहं रन्त् ताम् प्रावेशयन्थ्योमायो देहीति सा रोहिणी पिङ्गलै कहायनी रूपं कृत्वा त्रयंश्विश्शता च त्रिभिश्चं श्वतैः सहो दैत्तस्माद्रोहिण्या पिङ्गलयै कहायन्या सोमं क्रीणीयाद्य एवं विद्वान्नोहिण्या पिङ्गलयै कहायन्या सोमं क्रीणाति त्रयंश्विश्शता चैवास्यं त्रिभिश्चं (२२)

श्तैः सोमंः क्रीतो भंवित सुक्रीतेन यजते ताम्पसु प्रावेशयित्रन्द्रायोदेहीति सा रोहिणी लक्ष्मणा पष्ठौही वार्त्रघ्नी रूपं कृत्वा त्रयंश्विश्शता च त्रिभिश्चं श्तैः सहोदैत्तस्माद्रोहिणीं लक्ष्मणां पष्ठौहीं वार्त्रघीं दद्याद्य एवं विद्वान्नोहिणीं लक्ष्मणां पष्ठौहीं वार्त्रघीं ददाति त्रयंश्विश्शचैवास्य त्रीणिं च श्तानि सा दत्ता (२३) तस्मांत (२४)

इति ब्रूयादथान्यां ब्रूयादियं ममेति तथांस्य तथ्सहस्रमप्रंतिगृहीतं भवत्युभयतपुनी स्यात्तदांहुरन्यतपुनी स्याध्यहस्रं पुरस्तादेतमिति यैव वर्रः (२५) कल्याणी रूपसंमृद्धा सा स्याथ्सा हि वरः समृद्धौ तामुत्तंरेणाग्नींध्रं पर्याणीयाहवनीयस्यान्तें द्रोणकलशमवं घ्रापयेदा

भवति तामफ्सु प्रावेशयन् यमायोदेहीति सा जरंती

मूर्खा तंज्जघन्या रूपं कृत्वा त्रयंस्त्रि शता च त्रिभिश्चं शतैः सहोदैत्तस्माञ्जरंतीं मूर्खां तंज्जघन्यामंनुस्तरंणीं कुर्वीत य एवं विद्वाअरेतीं मूर्खा तंज्जघुन्यामंनुस्तरंणीं कुरुते त्रयंस्त्रि शचैवास्य

त्रीणिं च शतानि सामुष्मिं ह्योके भंवति वागेव संहस्रत्मी

वरो देयः सा हि वर्रः सहस्रमस्य सा दत्ता भवति तस्माद्वरो न प्रंतिगृह्यः सा हि वर्रः सहस्रंमस्य प्रतिगृहीतं भवतीयं वर

जिंघ्र कलशं मह्युरुधांरा पर्यस्वत्या त्वां विशन्त्वन्दंवः समुद्रमिव सिन्धंवः सा मां सहस्र आ भंज प्रजयां पृशुभिः सुह पुनुर्मा विंशताद्रयिरितिं प्रजयैवैनं पशुभीं रय्या सम् (२६) अर्धयति प्रजावाँन्पशुमात्रंयिमान्भंवति य एवं वेद तयां

सहाग्रीं प्रेत्यं पुरस्तांत्प्रतीच्यां तिष्ठंन्त्यां जुह्यादुभा जिंग्यथुर्न परां जयेथे न परां जिग्ये कतरश्चनैनोः। इन्द्रंश्च विष्णो यदपंस्पृधेथां त्रेधा सहस्रं वि तदैरयेथामितिं त्रेधाविभक्तं वै त्रिरात्रे सहस्र रं साह्स्रीमेवैनां करोति सहस्रंस्यैवैनां मात्रांम् (२७)

करोति रूपाणि जुहोति रूपैरेवैना समर्थयित तस्यां उपोत्थाय कर्णमा जंपेदिङे रन्तेऽदिते सरंस्वति प्रिये प्रेयसि महि विश्वंत्येतानि ते अग्निये नामांनि सुकृतंं मा देवेषुं ब्रूतादितिं देवेभ्यं एवैनमा वेंदयत्यन्वेंनं देवा बुंध्यन्ते॥ (२८)

णुतदेतस्यां वीर्यमस्य त्रिभिश्चं दत्ता संहस्रत्मी तस्मदिव वरः सं मात्रामेकात्रचंत्वारि<u>र</u>श्चचं ा [६]
सहस्रत्मयां वै यजमानः सुवर्गं लोकमेति सैन र्रं सुवर्ग

लोकं गंमयति सा मां सुवर्गं लोकं गंमयेत्यांह सुवर्गमेवेनं लोकं गंमयति सा मा ज्योतिष्मन्तं लोकं गंमयेत्यांह ज्योतिष्मन्तमेवेनं लोकं गंमयति सा मा सर्वान्युण्याँ होकान्गंमयेत्यांह सर्वानेवेनं पुण्याँ होकान्गंमयति सा (२९)

मा प्रतिष्ठां गंमय प्रजयां प्रशुभिः सह पुनुर्मा विंशताद्र्यिरितिं प्रजयेवेनं प्रशुभी र्य्यां प्रतिष्ठापयति प्रजावांन्पशुमात्रंयिमान्भंवित् य एवं वेद् तामुग्नीधे वा ब्रह्मणे वा होत्रे वोद्गात्रे वांध्वर्यवें वा दद्याथ्सहस्रमस्य सा दत्ता भंवित सहस्रमस्य प्रतिगृहीतं भवित् यस्तामविद्वान् (३०)

प्रतिगृह्णाति तां प्रतिं गृह्णीयादेकांसि न सहस्रमेकां त्वा भूतां प्रतिं गृह्णामि न सहस्रमेकां मा भूता विंशु मा सहस्रमित्येकांमेवेनां भूतां प्रतिं गृह्णाति न सहस्रं य एवं वेदं स्योनासिं सुषदां सुशेवां स्योना मा विंश सुषदा मा विंश सुशेवा मा विंश (३१)

इत्यांह स्योनैवैन र सुषदां सुशेवां भूता विंशति नैन र हिनस्ति ब्रह्मवादिनों वदन्ति सहस्रं सहस्रतम्यन्वेती(३) संहस्रतमी र सहस्रा(३)मिति यत्प्राचीं मृथ्यु जेथ्सहस्र र सहस्रतम्यन्वेती(३) सहस्रतम्यन्वियात्तथ्सहस्रं मप्रज्ञात्र संवर्गं लोकं न प्रजानीयात्प्रतीची मुथ्युं जिति ता र सहस्रमन् पूर्यावर्तते सा प्रंजानती सुंवर्गं लोकमेति यजंमानम्भ्युथ्युं जिति क्षिप्रे सहस्रं प्रजायत उत्तमा नीयते प्रथमा देवान् च्छिति॥ (३२)

लोकान्यंमयित् साविद्वान्थ्सुशेवा माविश् यर्जमानं द्वादेश च॥————[७]

अत्रिरददादौर्वाय प्रजां पुत्रकामाय स रिरिचानी-ऽमन्यत् निर्वीर्यः शिथिलो यातयामा स एतं चंतूरात्रमंपश्यत् तमाहंरत्तेनांयजत् ततो वै तस्यं चत्वारो वीरा आजायन्त सुहोता सूँद्गाता स्वध्वर्युः सुसंभेयो य एवं विद्वाङ्श्चंतूरात्रेण यजत् आस्यं चत्वारो वीरा जांयन्ते सुहोता सूँद्गाता स्वध्वर्युः सुसंभेयो ये चंतुर्विङ्शाः पर्वमाना ब्रह्मवर्चसं तत् (३३)

य उद्यन्तः स्तोमाः श्रीः सात्रिः श्रद्धादेवं यजेमानं चृत्वारि वीर्याणि नोपानम्न्तेजं इन्द्रियं ब्रह्मवर्चसमुन्नाद्यः स एताःश्चतुर्श्वतुंष्टोमान्थ्सोमानपश्यत्तानाहंर्त्तैरंयजत् तेजं एव प्रंथमेनावांरुन्थेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्च्सं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन् य एवं विद्वा १ श्वतुरश्चतुंष्टोमान्थ्सोमानाहरंति तैर्यजंते तेजं एव प्रंथमेनावं रुन्थ इन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्च्सं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन् यामेवात्रिर्ऋद्धिमार्भोत्तामेव यजंमान ऋध्नोति॥ (३४)

ज्मदंग्निः पृष्टिकामश्चतूरात्रेणांयजत् स एतान्योषार् अपुष्यत्तस्मौत्पिलतौ जामंदग्नियौ न सं जांनाते एतानेव पोषौन्युष्यति य एवं विद्वाङ्श्चंतूरात्रेण यजंते पुरोडाशिन्यं उपसदो

पाषान्युष्यात् य एव विद्वाइश्चतूरात्रण् यजतं पुराडााशन्य उपसदा भवन्ति पुशवो वै पुरोडाशः पुशूनेवावं रुन्धेऽत्रं वै पुरोडाशो-ऽत्रमेवावं रुन्धेऽत्रादः पंशुमान्भवति य एवं विद्वाइश्चतूरात्रेण

यजंते॥ (३५)

संवथ्सरो वा इदमेकं आसीथ्सोऽकामयतुर्तून्थ्मृंज्येति स एतं पंश्ररात्रमंपश्यत्तमाहरत्तेनायजत् ततो वै स ऋतूनंसृजत् य एवं विद्वान्पंश्ररात्रेण यजते प्रैव जायते त ऋतवंः सृष्टा न व्यावंर्तन्त त एतं पंश्ररात्रमंपश्यन् तमाहंर्न्तेनायजन्त ततो वै ते व्यावंर्तन्त (३६)

य एवं विद्वान्पंश्चरात्रेण यजंते वि पाप्मना भ्रातृंब्येणा वंतिते सार्वसेनिः शौचेयोंऽकामयत पशुमान्थ्स्यामिति स एतं पंश्चरात्रमाहंरत्तेनांयजत् ततो वै स सहस्रं पशून्प्राप्नोद्य एवं विद्वान्पंश्चरात्रेण यजंते प्र सहस्रं पुशूनांप्रोति बबुरः प्रावांहणिरकामयत वाचः प्रविदेता स्यामिति स एतं पंश्चरात्रमा (३७)

अहुर्त्तेनायजत् ततो वै स वाचः प्रविद्ताभेवद्य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजेते प्रविद्तिव वाचो भेवत्यथों एनं वाचस्पतिरित्याहुरनांप्तश्चतूरात्रोऽतिरिक्तः षड्रात्रोऽथ् वा एष सं प्रति यज्ञो यत्पश्चरात्रो य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजेते सम्प्रत्येव युज्ञेनं यजते पश्चरात्रो भेवति पश्च वा ऋतवंः संवथ्सरः (३८)

ऋतुष्वेव संवथ्सरे प्रति तिष्ठत्यथो पश्चांक्षरा पृङ्किः पाङ्कों यज्ञो यज्ञमेवावं रुन्धे त्रिवृदंग्निष्टोमो भंवति तेजं एवावं रुन्धे पश्चद्शो भंवतीन्द्रियमेवावं रुन्धे सप्तद्शो भंवत्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायते पश्चविष्शौंऽग्निष्टोमो भंवति प्रजापंतेरास्य महाव्रतवांनन्नाद्यस्यावंरुद्धौ विश्वजिथ्सवंपृष्ठोऽतिरात्रो भंवति सर्वस्याभिजिंत्यै॥ (३९)

ते व्यावर्तन्त प्रविद्वता स्यामिति स एतं पश्चरात्रमा संवथ्सरोऽभिजित्यै॥———[१०]

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वें ऽश्विनों ब्रिन्यां पूष्णो हस्तां भ्यामा देद इमामं गृभ्णत्रश्नामृतस्य पूर्व आयुंषि विदर्थेषु कृव्या। तयां देवाः सुतमा बंभू बुर्ऋतस्य सामैन्थ्यरमारपंन्ती। अभिधा असि भुवंनमिस यन्तासि धृतीसि सौं ऽग्निं वैश्वान्र सप्रथसं गच्छ

विधृंतिः स्वाह्ह रन्तिः स्वाह्ह रमंतिः स्वाहा भूरंसि भुवे त्वा भव्याय त्वा भविष्यते त्वा विश्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्यो देवां आशापाला एतं देवेभ्योऽश्वं मेधाय प्रोक्षितं गोपायत॥ (४१)

आयंनाय स्वाह्य प्रायंणाय स्वाहों ह्यावाय स्वाहो हुंताय स्वाहां शूकाराय स्वाह्य शूकृताय स्वाह्य प्रलायिताय स्वाह्य ऽऽपलांयिताय स्वाह्य ऽऽवल्गंते स्वाहां परावल्गंते स्वाहां ऽऽयते स्वाहां प्रयते स्वाह्य सर्वस्मे स्वाहां॥ (४२)

अयंनायोत्तरमापर्लायताय षड्वरंशतिः॥————[१३] अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहां वायवे स्वाहापां मोदाय स्वाहां सिवत्रे स्वाहा सरंस्वत्ये स्वाहेन्द्रांय स्वाहा बृह्स्पतंये स्वाहां मित्राय स्वाहा वरुणाय स्वाहा सर्वस्मे स्वाहां॥ (४३)

पृथिव्यै स्वाहाऽन्तिरक्षाय स्वाहां दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहां चन्द्रमंसे स्वाहा नक्षंत्रेभ्यः स्वाहा प्राच्यै दिशे स्वाहा दक्षिणायै दिशे स्वाहा प्रतीच्यै दिशे स्वाहां प्रतीच्यै दिशे स्वाहां प्रतीच्यै दिशे स्वाहां दिग्भ्यः स्वाहांऽवान्तरिदशाभ्यः स्वाहा समाभ्यः स्वाहां श्रुरुद्धः स्वाहांऽहोरात्रेभ्यः स्वाहांऽधमासभ्यः स्वाहा मासैभ्यः स्वाहत्भ्यः स्वाहां संवथ्सराय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४४)

पृथिव्ये स्वाह्य स्वाह्य स्वाह्यं दिवे स्वाह्य स्वाह्यं स्

ऽऽतुपाय स्वाहाऽरंण्याय स्वाहां सुवृर्गाय स्वाहां लोकाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४६)

भुवों देवानां कर्मणापसर्तस्यं पृथ्यांसि वसुंभिर्देविभिर्देवतंया गायत्रेणं त्वा छन्दंसा युनज्मि वसन्तेनं त्वर्तुनां हृविषां दीक्षयामि रुद्रेभिर्देविभिर्देवतंया त्रैष्टुंभेन त्वा छन्दंसा युनज्मि ग्रीष्मेणं त्वर्तुनां हृविषां दीक्षयाम्यादित्येभिर्देविभिर्देवतंया जागंतेन त्वा छन्दंसा युनज्मि वर्षाभिरत्वर्तुनां हृविषां दीक्षयाम्याविश्वेभिर्देविभिर्देवतयानुष्टुभेन त्वा छन्दंसा युनज्मि (४७)

श्रदाँ त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्यिङ्गिरोभिर्देविभिर्देवतया पाङ्केन त्वा छन्दंसा युनिज्म हेमन्तिशिश्चराभ्यां त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्याहं दीक्षामंरुहमृतस्य पत्नीं गायत्रेण छन्दंसा ब्रह्मणा चर्तर सत्येऽधार सत्यमृतेऽधाम्। महीमू षु सुत्रामाणिमह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमंतिः स्वाहा॥ (४८)

र्ड्ङ्काराय स्वाहें कृताय स्वाहा ऋन्दंते स्वाहां ऽव्ऋन्दंते स्वाहा प्रोथंते स्वाहां प्रप्रोथंते स्वाहां गृन्थाय स्वाहां प्राताय स्वाहां प्राणाय स्वाहां व्यानाय स्वाहांऽपानाय स्वाहां सन्दीयमानाय स्वाहा सन्दिताय स्वाहां विचृत्यमानाय स्वाहा विचृत्ताय स्वाहां पलायिष्यमांणाय स्वाहा पलायिताय स्वाहोंपर इस्यते स्वाहोपंरताय स्वाहां निवेक्ष्यते स्वाहां निविशमांनाय स्वाहा निविष्टाय स्वाहां निषथ्स्यते स्वाहां निषीदंते स्वाहा निषंण्णाय स्वाहां (४९)

आसिष्यते स्वाहाऽऽसीनाय स्वाहांऽऽसिताय स्वाहां निपथ्स्यते स्वाहां निपद्यंमानाय स्वाहा निपन्नाय स्वाहां शयिष्यते स्वाहा शयांनाय स्वाहां शयिताय स्वाहां सम्मीलिष्यते स्वाहां सम्मीलंते स्वाहा सम्मीलिताय स्वाहां स्वपस्यते स्वाहां स्वपते स्वाहां सुप्ताय स्वाहां प्रभोथ्स्यते स्वाहां प्रबुध्यंमानाय स्वाहा प्रबुद्धाय स्वाहां जागरिष्यते स्वाहा जाग्रंते स्वाहां जागरिताय स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहां शृण्वते स्वाहां श्रुताय स्वाहां वीक्षिष्यते स्वाहां (५०)

वीक्षंमाणाय स्वाह् वीक्षिंताय स्वाहां स॰हास्यते स्वाहां स्अिहांनाय स्वाहोजिहांनाय स्वाहां विवर्ण्यते स्वाहां विवर्तमानाय स्वाहा विवृत्ताय स्वाहोत्थास्यते स्वाहोत्तिष्ठंते स्वाहोत्थिताय स्वाहां विधिवष्यते स्वाहां विधून्वानाय स्वाहा विधूंताय स्वाहोत्क्रं स्याहोत्क्रामंते स्वाहोत्क्रामंते स्वाहोत्क्रामंते स्वाहां चङ्कम्प्यमाणाय स्वाहां चङ्कम्प्रमाणाय स्वाहां चङ्कम्प्रमाणाय स्वाहां कण्डूयिप्यते स्वाहां कण्डूयमानाय स्वाहां कण्डूयिताय स्वाहां निकिषिष्यते स्वाहां निकषमाणाय स्वाहां निकषिष्यते स्वाहां निकषमाणाय स्वाहा निकषिताय स्वाहा यदित् तस्मै स्वाहा

यत्पिबंति तस्मै स्वाहा यन्मेहंति तस्मै स्वाहा यच्छकृंत्करोति तस्मै स्वाहा रेतंसे स्वाहाँ प्रजाभ्यः स्वाहाँ प्रजननाय स्वाहा

सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (५१)

अग्नये स्वाहां वायवे स्वाहा सूर्याय स्वाहर्तमंस्यृतस्यर्तमंसि सत्यमंसि सत्यस्यं सत्यमंस्यृतस्य पन्थां असि देवानां छायामृतस्य

नाम तथ्सत्यं यत्त्वं प्रजापंतिरस्यधि यदंस्मिन्वाजिनीव शुभः स्पर्धन्ते दिवः सूर्येण विशोऽपो वृंणानः पंवते कव्यन्पशुं न गोपा

इर्यः परिंज्मा (५२)

-[२०]

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

साध्या वै देवाः सुंवर्गकामा एत १ षेड्रात्रमंपश्यन्तमाहं रन्तेनांयज ततो वै ते सुंवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वा १ संः षड्रात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं यन्ति देवस्त्रं वे षेड्रात्रः प्रत्यक्ष १ ह्येतानि पृष्ठानि य एवं विद्वा १ संः षड्रात्रमासंते साक्षादेव देवतां अभ्यारोहन्ति

पृष्ठेरेवर्तून्नवारोंहन्त्यृतुभिः संवथ्सरन्ते संवथ्सर एव प्रतिं तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रंथन्तरम्सौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथों अनयोरेव प्रतिं तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यां असायनी स्रती

षड्यत्रो भवति षड्वा ऋतवः षदृष्ठानि (१)

ताभ्यांमेव सुंवर्गं लोकं यंन्ति त्रिवृदंग्निष्टोमो भंवति तेजं एवावं रुन्धते पश्चद्शो भंवतीन्द्रियमेवावं रुन्धते सप्तद्शः (२) भवत्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायन्त एकवि॰शो

भंवित प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन्दंधते त्रिण्वो भंवित् विजित्यै त्रयस्त्रिष्शो भंवित् प्रतिष्ठित्यै सदोहविधानिनं एतेन षड्रात्रेणं यजेर्न्नाश्वंत्थी हिव्धानं चाग्नींध्रं च भवत्स्तिष्ठि सुंवर्ग्यं चक्रीवंती भवतः सुवर्गस्यं लोकस्य समध्या उलूखंलबुध्रो यूपों भवित प्रतिष्ठित्यै प्राश्चों यान्ति प्राङिव हि सुंवर्गः (३)

लोकः सरम्बत्या यान्त्येष वै देवयानः पन्थास्तमेवान्वारोहन्त्यात्र

द्वितीयः प्रश्नः (काण्डम् ७)

पृतः संप्तरात्रमाहंर्त्तेनांयजत् तेन् वै स यावंन्तो ग्राम्याः पृशवस्तानवांरुन्ध् य एवं विद्वान्थ्संप्तरात्रेण यजंते यावंन्त एव ग्राम्याः पृशवस्तानेवावं रुन्धे सप्तरात्रो भवति सप्त ग्राम्याः पृशवंः सप्तार्ण्याः सप्त छन्दाः स्युभयस्यावंरुद्धे त्रिवृदंग्निष्टोमो भवति तेर्जः (५)

एवावं रुन्धे पश्चद्रशो भंवतीन्द्रियमेवावं रुन्धे सप्तद्रशो भंवत्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायत एकविश्शो भंवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवाऽऽत्मन्धंत्ते त्रिण्वो भंवति विजित्ये पश्चविश्शो ऽग्निष्टोमो भंवति प्रजापंतेरास्य महाव्रतवानन्नाद्यस्यावंरुद्धी विश्वजिथ्सवंपृष्ठोऽतिरात्रो भंवति सर्वस्याभिजित्ये यत्प्रत्यक्षं

पृष्ठानि सप्तद्शः सुंवुगों जंयन्ति युदेकांदश च॥———[१] कुसुरुबिन्द औद्दोलिकिरकामयत पशुमान्थस्यामिति स

तिष्ठन्ति युदा शृत सहस्रं कुर्वन्त्यथैकंमुत्थान रं सहस्रंसिम्मितो वा असौ लोकों ऽमुमेव लोकमिभ जंयन्ति यदैषां प्रमीयेंत यदा

वा जीयेरन्नथैकंमुत्थानन्तिद्ध तीर्थम्॥ (४)

पूर्वेष्वहं:सु पृष्ठान्युंपेयुः प्रत्यक्षम् (६) विश्वजिति यथां दुग्धामुंप्सीदंत्येवमुंत्तममहंः स्यान्नैकंरात्रश्चन स्याद्बहद्रथन्तरे पूर्वेष्वहःसूपं यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव न यन्त्यथों अनयोरेव प्रतिं तिष्ठन्ति यत्प्रत्यक्षं विश्वजितिं पृष्ठान्यंप्यन्ति यथा प्रत्तां दुहे ताहगेव तत्॥ (७)

तजं उपेयः प्रत्यक्षं विचंत्वारि श्वा [२]

बृह्स्पतिरकामयत ब्रह्मवर्च्सी स्यामिति स पुतमेष्टरात्रमेपश्यत्तर ततो वै स ब्रह्मवर्चस्येभवृद्य पुवं विद्वानेष्टरात्रेण यजेते ब्रह्मवर्च्स्येव

भंवत्यष्टरात्रो भंवत्यष्टाक्षेरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसम्गायित्रियैव ब्रह्मवर्चसमवं रुन्धेऽष्टरात्रो भंवति चर्तस्रो वै दिश्श्चर्तस्रो-ऽवान्तरदिशा दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमवं रुन्धे (८)

त्रिवृदंग्निष्टोमो भंवति तेजं एवावं रुन्धे पश्चदशो

भंवतीन्द्रियमेवावं रुन्धे सप्तद्शो भंवत्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायत एकविष्शो भंवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवाऽऽत्मन्धंते त्रिणवो भंवति विजित्यै त्रयस्त्रिष्शो भंवति प्रतिष्ठित्ये पश्चविष्शौ-ऽग्निष्टोमो भंवति प्रजापंतरात्ये महाब्रतवांनन्नाद्यस्यावरुद्धे

दुग्थ एव ब्रंह्मवर्ष्समवंक्थेऽभिजित्ये॥——[३] प्रजापंतिः प्रजा असुजत् ताः सृष्टाः क्षुधं न्यायन्थ्स एतं नंवरात्रमंपश्यत्तमाहंर्त्तेनायजत् ततो वै प्रजाभ्योऽ कल्पत् यर्हिं

विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भंवति सर्वस्याभिजिंत्यै॥ (९)

प्रजाः क्षुधं निगच्छंयुस्तर्हिं नवरात्रेणं यजेतेमे हि वा एतासाँ लोका अक्लंप्ता अथैताः क्षुधं नि गंच्छन्तीमानेवाभ्यों लोकान्कंल्पयित तान्कल्पंमानान्य्रजाभ्योऽनुं कल्पते कल्पंन्ते (१०) ज्योतिंर्न्तिरक्षं गौर्सावायुंरेष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति ज्ञात्रं प्रजानाम् (११)

गुच्छुति नृवरात्रो भंवत्यभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति यो ज्योगामयावी स्याथ्स नंवरात्रेणं यजेत प्राणा हि वा एतस्याधृता अधैतस्य ज्योगामयित प्राणानेवास्मिन्दाधारोत यदीतासुर्भवंति जीवंत्येव॥ (१२)

कल्पंने प्रजानाश्रयंत्रिस्थण।

[४]

प्रजापंतिरकामयत प्र जांयेयेति स एतं दर्शहोतारमपश्यत्तमंजुहो

दशरात्रमंस्जत् तेनं दशरात्रेण प्राजीयतं दशरात्रायं दीक्षिष्यमाणो दशहोतारं जुहुयाद्दशंहोत्रैव दशरात्र स्राजते तेनं दशरात्रेण प्र जायते वैराजो वा एष यज्ञो यद्देशरात्रो य एवं विद्वान्दंशरात्रेण

अस्मा इमे लोका ऊर्जं प्रजास् दधाति त्रिरात्रेणैवेमं

लोकं केल्पयित त्रिरात्रेणान्तिरक्षिं त्रिरात्रेणामुं लोकं यथां गुणे गुणम्नवस्यंत्येवमेव तल्लोके लोकमन्वंस्यित धृत्या अशिथिलं भावाय ज्योतिर्गौरायुरितिं ज्ञाताः स्तोमां भवन्तीयं वाव

यजंते विराजंमेव गंच्छिति प्राजापत्यो वा एष युज्ञो यद्दंशरात्रः (१३)

य एवं विद्वान्दंशरात्रेण यजंते प्रैव जायत् इन्द्रो वै
सद्दृेवतांभिरासीय्म न व्यावृतंमगच्छ्य्य प्रजापितिमुपांधावृत्
तस्मां एतं दंशरात्रं प्रायंच्छ्तमाहंर्त्तेनांयजत् ततो वै सौंऽन्याभिर्देवतांभिर्व्यावृतंमगच्छ्य एवं विद्वान्दंशरात्रेण यजंते

व्यावृतंमेव पाप्मना भातृंव्येण गच्छति त्रिक्कुद्दै (१४)

पृष यज्ञो यद्दंशरात्रः क्कुत्पंश्चद्दशः क्कुदंकिविश्शः क्कुत्रंयस्त्रिश्शो य एवं विद्वान्दंशरात्रेण यजंते त्रिक्कुदेव संमानानां भवति यजंमानः पश्चद्दशो यजंमान एकविश्शो यजंमानस्त्रयस्त्रिश्शः पुर् इतंरा अभिचर्यमाणो दशरात्रेणं यजेत देवपुरा एव पर्यूहते तस्य न कुतंश्चनोपांच्याधो भवति नैनंमभिचरंन्थ्स्तृणुते देवासुराः संयंत्ता आसन्ते देवा एताः (१५)

देवपुरा अंपश्यन् यद्दंशरात्रस्ताः पर्यौहन्त् तेषां न कृतंश्चनोपाँच्याधोऽभवृत्ततों देवा अभंवन्परासुंरा यो भ्रातृंव्यवान्थ्स्याथ्स दंशरात्रेणं यजेत देवपुरा एव पर्यूहते तस्य न कृतंश्चनोपाँच्याधो भंवति भवंत्यात्मना पराँस्य भ्रातृंव्यो भवति स्तोमः स्तोमस्योपंस्तिभवति भ्रातृंव्यमेवोपंस्ति कुरुते जामि वै (१६)

पृतत्कुंर्वन्ति यज्यायारंस्ड् स्तोमंमुपेत्य कनीयारसमुप्यन्ति यदंग्निष्टोमसामान्यवस्तांच प्रस्तांच भवन्त्यजांमित्वाय त्रिवृदंग्निष्टोमोंऽग्निष्टुदांग्नेयीषुं भवित तेजं पृवावं रुन्धे पश्चद्श उक्थ्यं पृन्द्रीष्विंन्द्रियमेवावं रुन्धे त्रिवृदंग्निष्टोमो वैंश्वदेवीषु पृष्टिंमेवावं रुन्धे सप्तद्शोंऽग्निष्टोमः प्रांजापृत्यासुं तीव्रसोमोंऽन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायते (१७) एक्विष्ण उक्थां सौरीषु प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवा-ऽऽत्मन्धंते सप्तद्शौंऽग्निष्टोमः प्रांजापृत्यासूपह्व्यं उपह्वमेव गंच्छति त्रिण्वावंग्निष्टोमाव्भितं ऐन्द्रीषु विजित्ये त्रयस्त्रिष्ण उक्थ्यों वैश्वदेवीषु प्रतिष्ठित्ये विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽ तिरात्रो भंवति सर्वस्याभिजित्ये॥ (१८)

प्राजापुत्यो वा पृष युज्ञो यद्वंशराज्ञिक्षेकुकुद्वा पृता वै जांयत् एकंत्रिश्शव॥———[५] ऋतवो वै प्रजाकामाः प्रजां नाविन्दन्त तेंऽकामयन्त प्रजाश सृजमिह प्रजामवं रुन्धीमिह प्रजां विन्देमिह प्रजावन्तः

प्रजार सृजमाह प्रजामव रुन्यामाह प्रजा विन्दमाह प्रजावन्तः स्यामेति त एतमेकादशरात्रमंपश्यन्तमाहंरन्तेनांयजन्त ततो वै ते प्रजामंसृजन्त प्रजामवांरुन्थत प्रजामंविन्दन्त प्रजावंन्तोऽभवन्त ऋतवोऽभवन्तदात्वानांमार्तवृत्वमृतूनां वा एते पुत्रास्तस्मांत् (१९)

आर्त्वा उंच्यन्ते य एवं विद्वारसं एकादशरात्रमासंते प्रजामेव सृंजन्ते प्रजामवं रुन्धते प्रजां विन्दन्ते प्रजावंन्तो भवन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवित ज्योतिरेव पुरस्तांद्दधते सुवर्गस्यं लोकस्यानुंख्यात्ये पृष्ठ्यः षड्हो भवित षड्वा ऋतवः षदृष्ठानिं पृष्ठेरेवर्तून्न्वारोहन्त्यृतुभिः संवथ्सरन्ते संवथ्सर एव प्रतिं तिष्ठन्ति चतुर्विर्शो भवित चतुर्विरशत्यक्षरा गायत्री (२०)

गायत्रं ब्रह्मवर्चसङ्गायित्रियामेव ब्रह्मवर्चसे प्रति तिष्ठन्ति चतुश्चत्वारिष्शो भविति चतुंश्चत्वारिष्शदक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं जगंती जागंताः पृशवो जगंत्यामेव पृशुषु प्रति तिष्ठन्त्येकादशरात्रो भेवति पश्च वा ऋतवं आर्त्वाः पश्चर्तुष्वेवार्त्वेषुं संवथ्सरे प्रतिष्ठायं प्रजामवं रुन्धतेऽतिरात्रावभितों भवतः प्रजाये परिगृहीत्ये॥ (२१)

तस्माँ त्रायुत्रेकात्रपंश्चाराचं॥———[६]
ऐन्द्रवायवाग्रांनगृह्णीयाद्यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाः कंत्पेरित्रिति

त्रिष्टुत्रिष्टुभ्येवेन्द्रिये प्रतिं तिष्ठन्त्यष्टाचत्वारि १शो भंवत्यष्टाचंत्वारि १शव

यज्ञस्य वै क्रुप्तिमनुं प्रजाः केल्पन्ते यज्ञस्याक्रुप्तिमनु न केल्पन्ते यथापूर्वमेव प्रजाः केल्पयित् न ज्यायार्स्सं कनीयानितं क्रामत्यैन्द्रवायवाग्रान्गृह्णीयादामयाविनः प्राणेन

समर्धयित मैत्रावरुणाग्रांन्गृह्णीर्न् येषां दीक्षितानां प्रमीयेत (२२)
प्राणापानाभ्यां वा एते व्यृध्यन्ते येषां दीक्षितानां प्रमीयेते
प्राणापानौ मित्रावरुणौ प्राणापानावेव मुंखतः परि हरन्त

वा एष व्यृध्यते यस्यामयंति प्राण ऐन्द्रवायवः प्राणेनैवैन ५

आश्विनाग्रांन्गृह्णीतानुजावरोंऽश्विनो वे देवानांमानुजावरो पश्चेवाग्रं पर्येतामृश्विनांवेतस्यं देवता य आनुजावरस्तावेवेनमग्रं परि णयतः शुक्राग्रांन्गृह्णीत गृतश्रीः प्रतिष्ठाकांमोऽसौ वा आदित्यः शुक्र एषोऽन्तोऽन्तंम्मनुष्यंः (२३)

श्रियै गुत्वा नि वंर्तृतेऽन्तांदेवान्तमा रंभते न ततः पापीयान्भवति मुन्थ्यंग्रान्गृह्णीताभिचरंत्रार्तपात्रं वा पृतद्यन्मंन्थिपात्रं

वंर्षति॥ (२६)

मृत्युनैवेनं ग्राहयति ताजगार्तिमार्च्छंत्याग्रयणाग्रांन्गृह्णीत् यस्यं पिता पितामृहः पुण्यः स्यादथ् तन्न प्रांप्रुयाद्वाचा वा एष इंन्द्रियेण् व्यंध्यते यस्यं पिता पितामहः पुण्यः (२४)

भवत्यथ तन्न प्राप्नोत्युरं इवैतद्यज्ञस्य वार्गिव यदाँग्रयणो

वाचैवैनंमिन्द्रियेण समर्धयित न ततः पापीयान्भवत्युक्थ्यांग्रान्गृह्णीतान्मितं वा पृतत्पात्रांणामिन्द्रियं यदंक्थ्यपात्र सर्वेणैवैनंमिन्द्रियेणाति प्र युंङ्के सरंस्वत्यभि नो नेषि वस्य इति पुरोरुचं कुर्याद्वाग्वै (२५) सरंस्वती वाचैवैनमित प्र युंङ्के मा त्वत्क्षेत्राण्यरंणानि गुन्मेत्यांह मृत्योर्वे क्षेत्राण्यरंणानि तेनैव मृत्योः क्षेत्रांणि न गच्छिति पूर्णान्ग्रहान्गृह्णीयादामयाविनः प्राणान् वा पृतस्य शुगृंच्छिति यस्यामयंति प्राणा ग्रहाः प्राणानेवास्यं शुचो मुंश्रत्युत यदीतासुर्भविति जीवंत्येव पूर्णान्ग्रहान्गृह्णीयाद्यरिहं पूर्जन्यो न वर्षेत्राणान् वा पृतरिहं प्रजाना शुगृंच्छिति यर्हि पूर्जन्यो न वर्षेत्राणान् वा पृतरिहं प्रजाना प्रजाना शुग्नेच्छित यर्हि पूर्जन्यो न वर्षेत्राणा ग्रहाः प्राणानेव प्रजाना शुग्ने सुचो मुंश्रित ताजक्य

गायत्रो वा ऐन्द्रवायवो गायत्रं प्रायणीयमह्स्तस्मात्प्रायणीये-ऽहंन्नेन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनंमायतंने गृह्णाति त्रेष्ट्रंभो वै शुकस्नेष्ट्रंभं

प्रमीयेंत मनुष्यं ऋध्यते यस्यं पिता पिंतामृहः पुण्यो वाग्वा एव पूर्णान्त्रहान्पश्चंविश्शतिश्च॥ 😉 🛚

ऽहंन्नैन्द्रवायवो गृंह्यते स्व पुवैनंमायतंने गृह्णाति त्रैष्टुंभो वै शुक्रस्नैष्टुंभं द्वितीयमह्स्तस्माहितीयेऽहंञ्छुको गृंह्यते स्व पुवैनंमायतंने गृह्णाति जार्गतो वा आँग्रयणो जार्गतं तृतीयमह्स्तस्माँ तृतीयेऽहंन्नाग्रयणो गृंह्यते स्व एवैनंमायतंने गृह्णात्येतद्वै (२७)

यज्ञमांपुद्यच्छन्दाईस्याप्नोति यदाँग्रयणः श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदेशन्ततं एवेनं पुनः प्र युंक्के जगन्मुखो वे द्वितीयस्त्रिरात्रो जागंत आग्रयणो यचंतुर्थेऽहंन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवेनंमायतंने गृह्यात्यथो स्वमेव छन्दोऽनं पूर्यावंतिन्ते राथंन्तरो वा ऐन्द्रवायवो राथंन्तरं पश्चममह्स्तस्मांत्पश्चमेऽहन्नं (२८)

ऐन्द्रवायवो गृंह्यते स्व एवेनंमायतंने गृह्णाति बार्हंतो वे शुको बार्हंत षष्ठमह्स्तस्मांत्ष्ष्ठेऽहंञ्छुको गृंह्यते स्व एवेनंमायतंने गृह्णात्येतद्वे द्वितीयं यज्ञमांपद्यच्छन्दा इस्याप्नोति यच्छुकः श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमहंशन्ततं एवेनं पुनः प्र युंक्के त्रिष्टुक्कंखो वे तृतीयंस्रिग्तस्रेष्ट्रंभः (२९)

शुक्रो यथ्संप्तमेऽहंञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनंमायतंने गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽन्ं पर्यावंतन्ते वाग्वा आंग्रयणो वाग्ष्टममह्स्तस्मांदष्टमेऽहंन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनंमायतंने गृह्णाति प्राणो वा ऐन्द्रवायवः प्राणो नंवममह्स्तस्मांत्रवमे- ऽहंन्नेन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनंमायतंने गृह्णात्येतत् (३०)

वै तृतीयंं युज्ञमांपृद्यच्छन्दा इंस्याप्नोति यदैंन्द्रवायुवः श्वो गृह्यते यत्रैव युज्ञमदेशन्तर्त एवैनं पुनः प्र युङ्केऽथो स्वमेव छन्दोऽन् पूर्यावंर्तन्ते पृथो वा एतेऽध्यपंथेन यन्ति येंऽन्येनैन्द्रवायवात्प्रंतिपद्यन्तेऽन्तः खलु वा एष यज्ञस्य यद्देशममहंदंशमेऽहंन्नैन्द्रवायवो गृह्यते यज्ञस्यं (३१)

वहन्ति ताहगेव तच्छन्दाईस्यन्यौन्यस्य लोकम्भ्यंध्यायन्तान्येतेनैव देवा व्यंवाहयन्नेन्द्रवायवस्य वा एतदायतंनं यचतुर्थमह्स्तस्मिन्नाग्रयणे गृह्यते तस्मादाग्रयणस्यायतंने नवमेऽहंन्नेन्द्रवायवो गृह्यते शुक्रस्य वा एतदायतंनं यत्पंश्चमम् (३२)

एवान्तं गत्वापंथात्पन्थामपिं यन्त्यथो यथा वहींयसा प्रतिसारं

अह्स्तस्मिन्नेन्द्रवाय्वो गृंह्यते तस्मादैन्द्रवाय्वस्यायतेने सप्तमेऽहञ्छुको गृंह्यत आग्रयणस्य वा एतदायतेनं यत्षष्ठमह्स्तस्मिञ् गृंह्यते तस्माच्छुकस्यायतंनेऽष्टमेऽहंन्नाग्रयणो गृंह्यते छन्दा इंस्येव तदि बाह्यति प्र वस्यसो विवाहमाप्रोति य एवं वेदाथो देवताभ्य

ति वाहयित प्र वस्यंसो विवाहमाप्रोति य पुवं वेदाथों देवताभ्य पुव यज्ञे संविदं दधाति तस्मादिदमन्योन्यस्म ददाति॥ (३३)

पुतह पंश्रमेऽहुत्रेष्ट्रंभ पुतर्ह्ह्हाते यज्ञस्यं प्रश्रममृत्यस्म एकंश्र॥———[८]

पूजापंतिरकामयत् प्र जांयेयेति स एतं द्वांदशरात्रमंपश्यत्तमाहंर् ततो व स प्राजायत् यः कामयेत् प्र जांयेयेति स द्वांदशरात्रमंपश्यत्तमाहंर् यजेत् प्रैव जांयते ब्रह्मवादिनों वदन्त्यग्निष्टोमप्रायणा यज्ञा अथ् कस्मादितिरात्रः पूर्वः प्र युंज्यत् इति चक्षुंषी वा एते यज्ञस्य यदंतिरात्रौ कुनीनिके अग्निष्टोमौ यत् (३४) अग्निष्टोमं पूर्वं प्रयुञ्जीरन्बंहिर्धा क्नीनिकं दध्युस्तस्मांदितरात्रः पूर्वः प्र युंज्यते चक्षुंषी एव यज्ञे धित्वा मध्यतः क्नीनिकं प्रतिं दधित यो वै गांयत्रीं ज्योतिःपक्षां वेद ज्योतिषा भासा स्वृंवर्गं लोकमेति यावंग्निष्टोमौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टावुक्थ्याः स आत्मैषा वै गांयत्री ज्योतिःपक्षा य एवं वेद ज्योतिषा भासा स्वृंवर्गं लोकम् (३५)

पृति प्रजापंतिर्वा एष द्वांदश्या विहिंतो यद्वांदशरात्रो यावंतिरात्रौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टावुक्थ्याः स आत्मा प्रजापंतिर्वावेष सन्थ्सद्ध वै स्त्रेणं स्पृणोति प्राणा वै सत्प्राणानेव स्पृणोति सर्वांसां वा एते प्रजानां प्राणेरांसते ये स्त्रमासंते तस्मांत्युच्छन्ति किमेते स्त्रिण इतिं प्रियः प्रजानामुत्थितो भवति य एवं वेदं॥ (३६)

प्रभूत्या ऋतवा वा एतन प्रजापातमयाजयुन्तष्वाधादाध तद्धाति ह् वा ऋत्विक्षु य एवं विद्वान्द्वांदशाहेन् यजेते तैंऽस्मिन्नैच्छन्त स रस्महं वस्नाय प्रायंच्छत् (३७)

यवं ग्रीष्मायौषंधीर्वर्षाभ्यौं ब्रीहीञ्छुरदें माषित्लौ हेंमन्तिशिश्चराभ्यान्तेनेन्द्रंं प्रजापंतिरयाजयत्ततो वा इन्द्र इन्द्रों ऽभवृत्तस्मांदाहुरानुजावरस्यं युज्ञ इति स ह्यंतेनाग्रेऽयंजतैष ह वै कुणपंमत्ति यः सुत्रे प्रंतिगृह्णातिं पुरुषकुणपमंश्वकुणपङ्गौर्वा अत्रं येन पात्रेणात्रं बिभ्रंति यत्तन्न निर्णेनिजति ततोऽधिं (३८)

मलं जायत एकं एव यंजेतेको हि प्रजापंतिरार्भोद्वादंश रात्रींदीक्षितः स्याद्वादंश मासाः संवथ्सरः संवथ्सरः प्रजापंतिः प्रजापंतिर्वावेष एष ह त्वे जायते यस्तप्सोऽधि जायते चतुर्धा वा एतास्तिस्रस्तिस्रो रात्रयो यद्वादंशोपसदो याः प्रथमा यज्ञं ताभिः सम्भरित या द्वितीयां यज्ञं ताभिरा रंभते (३९)

यास्तृतीयाः पात्राणि ताभिर्निर्णेनिक्ते याश्चेतुर्थीरिष् ताभिरात्मानमन्तरतः शुंन्थते यो वा अस्य पशुमित्तं मार्सर सौंऽत्ति यः पुंरोडाशं मस्तिष्कर् स यः परिवापं पुरीष्र स य आज्यं मुज्जान् स यः सोम् स्वेद् सोऽपि ह् वा अस्य शीर्षण्यां निष्पदः प्रतिं गृह्णाति यो द्वादशाहे प्रतिगृह्णाति तस्माद्वादशाहेन् न याज्यं पाप्मनो व्यावृत्त्ये॥ (४०)

अयेच्छुदिधं रभते द्वादशाहेनं चृत्वारि चा [१०] एकंस्मे स्वाहा द्वाभ्या इं स्वाहां त्रिभ्यः स्वाहां चृतुभ्र्यः स्वाहां पश्चभ्यः स्वाहां षङ्काः स्वाहां सप्तभ्यः स्वाहांऽष्टाभ्यः स्वाहां न्वभ्यः स्वाहां दृशभ्यः स्वाहंकादृशभ्यः स्वाहां द्वादृशभ्यः स्वाहां त्रयोदृशभ्यः स्वाहां चृतुर्दृशभ्यः स्वाहां पश्चदृशभ्यः स्वाहां षोड्शभ्यः स्वाहां सप्तद्शभ्यः स्वाहाँऽष्टाद्शभ्यः स्वाहैकान्न विश्शृत्ये स्वाहा नवंविश्शत्ये स्वाहेकान्न चेत्वारिश्शते स्वाहा नवंचत्वारिश्शते स्वाहेकान्न षृष्ट्ये स्वाहा नवंषष्ट्ये स्वाहेकान्नाशीत्ये स्वाहा नवंशीत्ये स्वाहेकान्न शताय स्वाहां शताय स्वाहा द्वाभ्यार्थ श्रताभ्याङ् स्वाहा सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (४१)

नवंचत्वारिश्यते स्वाहेकात्रेकंविश्यातिश्वा [११] एकंस्मै स्वाहां त्रिभ्यः स्वाहां पृश्चभ्यः स्वाहां सप्तभ्यः स्वाहां नवभ्यः स्वाहं त्रिभ्यः स्वाहां त्रयोद्शभ्यः स्वाहां पश्चद्शभ्यः स्वाहां पश्चद्शभ्यः स्वाहां सप्तद्शभ्यः स्वाहेकात्र विश्वात्ये स्वाहा नवंविश्यात्ये स्वाहेकात्र चंत्वारिश्याते स्वाहा नवंचत्वारिश्याते स्वाहेकात्र षष्ट्ये स्वाहा नवंपष्ट्ये स्वाहेकात्र प्रात्ये स्वाहो नवंपष्ट्ये स्वाहेकात्र प्रात्ये स्वाहा नवंपर्यात्ये स्वाहा नवंपर्यो स्वाहेकात्र यात्ये स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४२)

एकंस्मे विश्वः पंश्वावत्॥——[१२] द्वाभ्याः स्वाहां चतुर्भ्यः स्वाहां पङ्क्यः स्वाहां दशभ्यः स्वाहां चतुर्दशभ्यः स्वाहां षोड्शभ्यः स्वाहां ऽष्टादशभ्यः स्वाहां विश्वात्ये स्वाहाऽष्टानंवत्ये स्वाहां श्वाय स्वाहा सर्वसमे स्वाहां॥ (४३)

ह्वाभ्यांमुष्टानंबत्ये पङ्गिरंशतिः॥——[१३] त्रिभ्यः स्वाहां पुश्चभ्यः स्वाहां सप्ताभ्यः स्वाहां नुवभ्यः स्वाहैंकाद्शभ्यः स्वाहाँ त्रयोद्शभ्यः स्वाहां पश्चद्शभ्यः स्वाहां सप्तद्शभ्यः स्वाहं सप्तद्शभ्यः स्वाहेकान्न विर्श्शत्ये स्वाहा नवंविर्शत्ये स्वाहेकान्न चंत्वारिर्शते स्वाहेकान्न पृष्ट्ये स्वाहा नवंपष्ट्ये स्वाहेकान्न शृताय स्वाहां शृताय स्वाहां सर्वस्मै स्वाहां॥ (४४)

विश्वीं प्रधावलारि रेशता [१४] चृतुर्भ्यः स्वाहाँ ऽष्टाभ्यः स्वाहाँ द्वाद्शभ्यः स्वाहां षोड्शभ्यः स्वाहां विश्वात्ये स्वाहा षण्णंवत्ये स्वाहां शृताय स्वाहा सर्वस्मे स्वाहाँ॥ (४५)

पुश्चभ्यः स्वाहां दुशभ्यः स्वाहां पश्चदुशभ्यः स्वाहां विश्शृत्यै स्वाहा पश्चनवत्यै स्वाहां शृताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४६)

पुश्चन्यः पश्चनवत्ये चर्त्रदेश॥———[१६] दुशभ्यः स्वाहां विश्शृत्ये स्वाहां त्रिश्शते स्वाहां चत्वारिश्शते स्वाहां पश्चाशते स्वाहां प्रक्षाशते स्वाहां प्रक्षाश्चाशते स्वाहां प्रक्षाशते स्वाहां प्रक्षाश्चाशते स्वाहां स्वाह

स्वाहां पश्चाशते स्वाहां षष्ट्ये स्वाहां सप्तत्ये स्वाहां ऽशीत्ये स्वाहां नवृत्ये स्वाहां शृताय स्वाहा सर्वस्मे स्वाहां॥ (४७)

विर्शत्यै स्वाहां चत्वारिर्शते स्वाहां षृष्ट्ये स्वाहांऽशीत्यै

द्वितीयः	प्रश्नः	(काण्डम्	(e)	

स्वाहां शुताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४८)

विश्शत्यै द्वादंश॥... पृश्चाशते स्वाहां शुताय स्वाहा द्वाभ्या ५ शुताभ्या ५ स्वाहां

त्रिभ्यः शतेभ्यः स्वाहां चतुभ्यंः शतेभ्यः स्वाहां पश्चभ्यंः शतेभ्यः स्वाहां पड्डाः शतेभ्यः स्वाहां सप्तभ्यः शतेभ्यः स्वाहांऽष्टाभ्यः श्तेभ्यः स्वाहां नुवभ्यः श्तेभ्यः स्वाहां सहस्राय स्वाहा सर्वस्मै

स्वाहाँ॥ (४९)

पृश्चाशते द्वात्रिर्श्शत्॥ -[88]

श्ताय स्वाहां सहस्राय स्वाहाऽयुताय स्वाहां नियुताय स्वाहाँ प्रयुतांय स्वाहाऽर्बुदाय स्वाहा न्यंर्बुदाय स्वाहां समुद्राय स्वाहा मध्यांय स्वाहाऽन्तांय स्वाहां परार्धाय स्वाहोषसे स्वाहा व्युष्ट्ये स्वाहोदेष्यते स्वाहो द्यते स्वाहोदिताय स्वाहां सुवर्गाय स्वाहां लोकाय स्वाहा सर्वसमै स्वाहां॥ (५०)

श्तायाष्टात्रि५शत्॥

-[२०]

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

प्रजवं वा एतेनं यन्ति यद्दंशममहंः पापावहीयं वा एतेनं भवन्ति यद्दंशममह्यों वै प्रजवं यतामपंथेन प्रतिपद्यंते यः स्थाणु हिन्त् यो भ्रेषं न्येति स हीयते स यो वै दंशमेऽहंन्नविवाक्य उपहृन्यते स हीयते तस्मै य उपहताय व्याह् तमेवान्वारभ्य समंश्जुतेऽथ्यो व्याह सः (१)

हीयते तस्माँदशमेऽहंन्नविवाक्य उपहताय न व्युच्यमथो खल्वांहुर्यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुंवर्गं लोकमांयन् यज्ञस्य व्यृद्धेनासुरान्परांभावयन्निति यत्खलु वै यज्ञस्य समृद्धं तद्यजमानस्य यद्युंद्धं तद्भातृंव्यस्य स यो वै देशमेऽहंन्नविवाक्य उपहृन्यते स पुवाति रेचयति ते ये बाह्यां दशीकवंः (२)

स्युस्ते वि ब्रूयुर्यदि तत्र न विन्देयुंग्न्तः सद्साद्ध्यच्यं यदि तत्र न विन्देयुंगृहपंतिना व्युच्यन्तद्ध्यच्येमेवाथ वा एतथ्संपराज्ञियां ऋग्भिः स्तुंवन्तीयं वै सप्तो राज्ञी यद्वा अस्यां किं चार्चन्ति यदानृचुस्तेनेय संपराज्ञी ते यदेव किं चं वाचानृचुर्यद्तो- ऽध्यंर्चितारंः (३)

तदुभयंमा्रवाव्रुध्योत्तिष्ठामेति ताभिर्मनंसा स्तुवते न वा इमामंश्वर्थो नाश्वंतरीर्थः सद्यः पर्यांष्तुमर्हति मनो वा इमार सद्यः पर्यां प्रमर्हित मनः परिभिवतुमथ् ब्रह्मं वदन्ति परिमिता वा ऋचः परिमितानि सामानि परिमितानि यजूर्ष्यथैतस्यैवान्तो

नास्ति यद्गह्म तत्प्रीतिगृणत आ चेक्षीत् स प्रीतिगुरः॥ (४)
व्याह स दंशीकवौँऽर्वितारः स एकंश्र॥————[१]

ब्रह्मवादिनों वदन्ति किं द्वांदशाहस्यं प्रथमेनाहृर्त्विजां यजंमानो वृङ्क इति तेजं इन्द्रियमिति किं द्वितीयेनेति प्राणानन्नाद्यमिति किं तृतीयेनेति त्रीनिमाल्लोणकानिति किं

चंतुर्थेनेति चतुंष्पदः पशूनिति किं पंश्रमेनेति पश्चांक्षरां

पृङ्किमिति कि एष्ट्रेनेति षड्दत्निति कि एसंप्तमेनेति स्प्तपंदा ए शक्तं रीमिति (५) किमंष्ट्रमेनेत्यृष्टाक्षंरां गायुत्रीमिति किं नंवमेनेति त्रिवृत् एस्तोम्मिति किं दंशमेनेति दशाँक्षरां विराज्मिति

त्रिवृत् स्तामिति कि दश्मिनीते दशाक्षरा विराजिमिति किमेकादशेनेत्येकांदशाक्षरां त्रिष्टुभूमिति किं द्वांदशेनेति द्वादंशाक्षरां जगंतीमित्येतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावंदेवास्ति तदेषां वृङ्के॥ (६)

पृष वा आप्तो द्वांदशाहो यत्रंयोदशरात्रः संमानः ह्यंतदह्र्यत्प्रांयणीयंश्चोदयनीयंश्च त्र्यंतिरात्रो भवति त्रयं इमे लोका पृषां लोकानामास्यैं प्राणो वै प्रंथमांऽतिरात्रो व्यानो द्वितीयोऽपानस्तृतीयः प्राणापानोदानेष्वेवान्नाद्ये प्रति तिष्ठन्ति

शर्क्वरीमित्येकंचत्वारि ५शच॥

सर्वमायुर्यन्ति य एवं विद्वार्श्सस्त्रयोदशरात्रमासंते तदांहुर्वाग्वा एषा वितंता (७)

यद्बांदशाहस्तां विच्छिंन्सुर्यन्मध्येंऽतिरात्रं कुर्युरुंपदासुंका

गृहपंतेर्वाख्स्यांदुपरिष्टाच्छन्दोमानां महाव्रतं कुंर्वन्ति सन्तंतामेव वाचमवं रुन्धतेऽनुंपदासुका गृहपंतेर्वाग्भवति पृशवो वै छंन्दोमा अत्रं महाव्रतं यदुपरिष्टाच्छन्दोमानां महाव्रतं कुर्वन्ति पृश्रुषुं चैवान्नाद्यं च प्रतिं तिष्ठन्ति॥ (८)

वितंता विवित्या अंकामयन्तोभयौर्लोकयोर्ऋध्रयामेति त एतं चेतुर्दशरात्रमंपश्यन्तमाहंरन्तेनायजन्त ततो वै त उभयौर्लोकयोरार्ध्रवन्नस्मिङ्श्चामुष्मिङ्श्चय एवं विद्वारसंश्चतुर्दशरात्रम् उभयोरेव लोकयोरं्ध्रवन्त्यस्मिङ्श्चामुष्मिङ्श्चय चतुर्दशरात्रो भेवति सप्त ग्राम्या ओषंधयः सप्तार्ण्या उभयीषामवंरुद्धे यत्पराचीनांनि पृष्ठानिं (९)

भवंन्त्यमुमेव तैर्लोकम्भि जंयन्ति यत्प्रंतीचीनांनि पृष्ठानि भवंन्तीममेव तैर्लोकम्भि जंयन्ति त्रयस्त्रिष्शौ मंध्यतः स्तोमौ भवतः साम्राज्यमेव गंच्छन्त्यधिराजौ भंवतोऽधिराजा एव संमानानां भवन्त्यतिरात्रावभितो भवतः परिगृहीत्यै॥ (१०)

पृष्ठानि चर्त्रिकिश्शव॥——[४]

प्रजापंतिः सुवर्गं लोकमैत्तं देवा अन्वायन्तानांदित्याश्चं प्शवश्चान्वांयन्ते देवा अंब्रुवन् यान्पशूनुपाजीविष्म् त इमैं-ऽन्वाग्मन्निति तेभ्यं पृतं चंतुर्दशरात्रं प्रत्यौहन्त आंदित्याः पृष्ठैः स्वां लोकमारोहन्त्र्यहाभ्यांमस्मिं लोक पृशून्प्रत्यौहन्पृष्ठैरांदित्या अमुष्मिं लोक आर्ध्रुवन्त्र्यहाभ्यांमस्मिन् (११)

लोके प्रावो य एवं विद्वारसंश्चतुर्दशरात्रमासंत उभयोरेव लोकयोर्ऋध्रवन्त्यस्मिइश्चामुष्मिईश्च पृष्ठेरेवामुष्मिं छोक ऋध्रवन्तिं त्र्यहाभ्यामस्मिं छोके ज्योतिर्गौरायुरितिं त्र्यहो भंवतीयं वाव ज्योतिर्न्तरिक्षां गौर्सावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि स्युर्विविवधइ स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवध्त्वायं (१२)

ओजो वै वीर्यं पृष्ठान्योजं एव वीर्यं मध्यतो देधते बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रंथन्तरम्सौ बृहद्राभ्यामेव यन्त्यथों अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यां असायंनी स्नृती ताभ्यांमेव स्वृंगं लोकं यंन्ति परांश्चो वा एते स्वृंगं लोकम्भ्यारोहन्ति ये पंराचीनांनि पृष्ठान्युंप्यन्ति प्रत्यश्च्रहो भवति प्रत्यवंरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या उभयों र्लोकयोरं ऋद्धोत्तिष्ठन्ति चतुंदंशैतास्तासां या दश् दशांक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमवं रुन्धते याश्चतंस्रश्चतंस्रो दिश्वेव प्रति तिष्ठन्त्यतिरान्नाव्यितो भवतः

अन्तरिक्षमिन्द्रियस्यैकंश्र॥____

परिंगृहीत्यै॥ (१३)

आर्ध्वन्यहाभ्यांमस्मिन्थ्यंविवयुत्वाय् प्रविधित्या एकंत्रिश्याः एकंत्रिश्याः प्रविधित्याः एकंत्रिश्याः प्रविम्गच्छ्य्यस्य प्रजा-पितिमुपाधावत्तस्मां एतं पश्चदशरात्रं प्रायच्छ्त्तमाहंर्त् तेनायजत् ततो वै सौंऽन्याभिर्देवतांभिर्व्यावृतंमगच्छ्यः एवं विद्वाः १ स्थः पश्चदशरात्रमासंते व्यावृतंमेव पाप्मना भ्रातृंव्येण गच्छन्ति ज्योतिगौरायुरितिं त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिंर्न्तरिक्षम् (१४)

गौर्सावायुंरेष्वेंव लोकेषु प्रतिं तिष्ठन्त्यसंत्रुं वा एतद्यदंछन्दोमं यच्छंन्दोमा भवन्ति तेनं सत्रं देवतां एव पृष्ठेरवं रुन्धते पृश्चर्चन्दोमो भवन्ति वीर्यं पृष्ठानि पृश्ववंश्छन्दोमा ओर्जस्येव वीर्यं पृश्चषु प्रतिं तिष्ठन्ति पञ्चदशरात्रो भवति पञ्चदशो वज्रो वज्रमेव भ्रातृंव्येभ्यः प्र हंरन्त्यतिरात्राव्भितों भवत इन्द्रियस्य परिंगृहीत्यै॥ (१५)

इन्द्रो वै शिथिल इवाप्रितिष्ठित आसीथ्सोऽसुरेभ्यो-ऽबिभेथ्स प्रजापितिमुपाधावत्तस्मां एतं पश्चदशरात्रं वज्रं प्रायंच्छुत् तेनासुरान्पराभाव्यं विजित्य श्रियंमगच्छदग्निष्ठतां पाप्मानं

निरंदहत पश्चदशरात्रेणौजो बलंमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नंधत्त य एवं विद्वारसं: पश्चदशरात्रमासंते भ्रातृंव्यानेव पंराभाव्यं विजित्य श्रियंं गच्छन्त्यग्निष्टुतां पाप्मानं निः (१६)

दह्न्ते पृश्चदृश्रग्त्रेणौजो बर्लमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्दंधत एता एव पंश्व्याः पश्चदश् वा अर्धमासस्य रात्रंयोऽर्धमास्यः संवथ्सर आप्यते संवथ्सरं पृशवोऽनु प्र जायन्ते तस्मात्पश्व्यां एता एव स्वृग्याः पश्चदश् वा अर्धमासस्य रात्रंयोऽर्धमास्यः संवथ्सर आप्यते संवथ्सरः स्वृग्यों लोकस्तस्माथ्सवृग्यां ज्योतिर्गौरायुरितिं त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षम् (१७)

गौर्सावायुंरिमानेव लोकान्भ्यारोहिन्त् यद्न्यतः पृष्ठानि स्युर्विविवधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवध्त्वायौजो वै वीर्यं पृष्ठान्योजं एव वीर्यं मध्यतो देधते बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरम्सौ बृहद्गभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यां अस्यां स्रुती ताभ्यांमेव स्वृंवर्गं लोकम् (१८)

यन्ति पराँश्चो वा एते सुंवर्गं लोकम्भ्यारोहन्ति ये पेराचीनांनि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यञ्चाहो भेवति प्रत्यवंरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या उभयौर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति पश्चंदशैतास्तासां या दश् दशाँक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमवं रुन्धते याः पश्च पश्च दिशो दिक्ष्वंव प्रतिं तिष्ठन्त्यतिरात्राविभितों भवत इन्द्रियस्यं वीर्यस्य प्रजाये पश्नां परिंगृहीत्यै॥ (१९)

गुच्छुन्त्युग्निष्टुर्ता पाप्मानुत्रिरुन्तरिक्षं लोकं प्रजायै हे चं॥————[७] प्रजापंतिरकामयतान्नादः स्यामिति स एत र संप्तदशरात्रमंपश्यत्त ततो वै सौंऽन्नादोंऽभवद्य एवं विद्वारसे सप्तदशरात्रमासंतेऽन्नादा

एव भवन्ति पश्चाहो भवति पश्च वा ऋतवः संवथ्सर ऋतुष्वेव

संवथ्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पश्चाक्षरा पुङ्किः पाङ्को युज्ञो युज्ञमेवाव रुन्धतेऽसंत्रं वा एतत् (२०) यदंछन्दोमं यच्छनदोमा भवन्ति तेन सुत्रं देवता एव पृष्ठेरवं रुन्धते पुशूञ्छंन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पुशवंश्छन्दोमा ओर्जस्येव

प्रजापंतेरास्यां अतिरात्रावभितों भवतोऽन्नाद्यंस्य परिंगृहीत्यै॥ (२१) सा विराड्विकम्यांतिष्ठद्वह्मणा देवेष्वन्नेनासुरेषु ते देवा

वीर्ये पुशुषु प्रति तिष्ठन्ति सप्तदशरात्रो भविति सप्तदशः प्रजापितः

अंकामयन्तोभय सं वृंश्जीमहि ब्रह्म चान्नं चेति त एता विर्शिति रात्रीरपश्यन्ततो वै त उभय समंवृञ्जत ब्रह्म चान्ने च ब्रह्मवर्चिसिनौंऽन्नादा अंभवन् य एवं विद्वारसं एता आसंत उभयमेव सं वृञ्जते ब्रह्म चान्नं च (२२)

ब्रह्मवर्चिसनौंऽन्नादा भंवन्ति द्वे वा एते विराजौ तयोरेव नाना प्रति तिष्ठन्ति विर्शो वै पुरुषो दश हस्त्या अङ्गलयो दश पद्या यावांनेव पुरुषस्तमास्वोत्तिष्ठन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा भवन्तीयं

सुवर्गं लोकमंगमयन्यरेर्वस्तात्पर्यगृह्णन्दिवाकीत्र्येन सुवर्गे लोके प्रत्यंस्थापयन्यरैः प्रस्तात्पर्यगृह्णन्यृष्ठेरुपावांरोहन्थ्स वा असावांदित्यों उमुष्मिं लोके परेरिक्मयतः परिगृहीतो यत्पृष्ठानि भवंन्ति सुवर्गमेव तैलोंकं यजंमाना यन्ति परेर्वस्तात्परि गृह्णन्ति दिवाकीत्र्येन (२५)
सुवर्गे लोके प्रतिं तिष्ठन्ति परैः प्रस्तात्परि गृह्णन्ति

यदवस्तान्न स्युः प्रजा निर्दहेयुर्भितों दिवाकीर्त्यं परं:सामानो भवन्ति सुवर्ग एवैनां लोक उंभयतः परिं गृह्णन्ति यजंमाना

वै दिवाकीर्त्यर्र संवथ्सरः पर्रःसामानोऽभितों दिवाकीर्त्यं पर्रः

प्रतिं तिष्ठन्ति पृष्ठं वै दिंवाकीर्त्यं पार्श्वे परं:सामानोऽभितों

सामानो भवन्ति संवथ्सर एवोभयर्तः (२६)

दिवाकीर्त्यं परंःसामानो भवन्ति तस्मादिभितः पृष्ठं पार्श्वे भूयिष्ठा ग्रहां गृह्यन्ते भूयिष्ठ शस्यते यज्ञस्यैव तन्मध्यतो ग्रन्थं ग्रंथन्त्यविस्र साय सप्त गृंह्यन्ते सप्त वै शीर्षणयाः प्राणाः प्राणानेव यजंमानेषु दधित यत्पंराचीनांनि पृष्ठानि भवंन्त्यमुमेव तैर्लोकमभ्यारोहन्ति यदिमं लोकं न (२७)

प्रत्यवरोहेयुरुद्वा माद्येयुर्यजमानाः प्र वां मीयेर्न् यत्प्रंतीचीनांनि पृष्ठानि भवंन्तीममेव तैर्लोकं प्रत्यवंरोहन्त्यथों अस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठन्त्यनुन्मादायेन्द्रो वा अप्रीतिष्ठित आसीथ्स प्रजापंतिमुपांधावत्तस्मां एतमेंकवि श्रातिरात्रं प्रायंच्छत्तमाहंरत्तेनांयजत ततो वै स प्रत्यंतिष्ठद्ये बंह्याजिनो-ऽप्रंतिष्ठिताः (२८)

स्युस्त एंकवि शतिरात्रमांसीर्न्द्वादंश मासाः पश्चर्तवस्त्रयं इमे लोका असावादित्य एकवि एस एतावन्तो वै देवलोकास्तेष्वेव यंथापूर्वं प्रतिं तिष्ठन्त्यसावांदित्यो न व्यंरोचत् स प्रजा-पंतिमुपांधावत्तस्मां पृतमेकवि श्वातिरात्रं प्रायंच्छ्तमाहंर्त्तेनायजत् ततो वै सोंऽरोचत् य पृवं विद्वार्श्स एकवि श्वातिरात्रमासंते रोचन्त पृवेकवि श्वातिरात्रो भवति रुग्वा एंकवि श्वा रुचमेव गंच्छुन्त्यथौं प्रतिष्ठामेव प्रंतिष्ठा ह्यंकिवि श्वां-ऽ तिरात्राविभितों भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिंगृहीत्यै॥ (२९)

गृह्ण्त्व दिवाकीत्येंनेवोभ्यते नाप्रतिष्ठिता आसंत एकंविश्यतिश्व॥————[१०] अर्वाड्यज्ञः सं ऋौमत्वमुष्मादिधे माम्भि। ऋषीणां यः रोहितः। निर्देवं निर्वीरं कृत्वा विष्कंन्धं तस्मिन् हीयतां यौं-

पुरोहितः। निर्देवं निर्वीरं कृत्वा विष्केन्धं तस्मिन् हीयतां यौं-ऽस्मान्द्वेष्टिं। शरीरं यज्ञशम्लं कुसींदं तस्मिन्थ्सीदतु यौंऽस्मान्द्वेष्टिं। यज्ञं यज्ञस्य यत्तेज्ञस्तेन् सं क्रांम् माम्भि। ब्राह्मणानृत्विजों देवान् यज्ञस्य तपसा ते सवाहमा हुंवे। इष्टेनं पृक्कमुपं (३०)

ते हुवे स्वाहम्। सन्ते वृञ्जे सुकृत सं प्रजां पृशून्।
प्रैषान्थ्सांमिधेनीरांघारावाज्यंभागावाश्रुंतं प्रत्याश्रुंतमा शृंणामि ते।
प्रयाजान्याजान्थ्स्वष्टकृतमिडांमाशिष आ वृञ्जे सुवंः। अग्निनेन्द्रेण्
सोमेन सरंस्वत्या विष्णुंना देवतांभिः। याज्यानुवाक्यांभ्यामुपं
ते हुवे स्वाहं यज्ञमा दंदे ते वषंद्वृतम्। स्तुत शस्त्रं प्रंतिग्रं
ग्रह्मिडांमाशिषंः (३१)

आ वृंञ्जे सुर्वः। पुर्लीसंयाजानुपं ते हुवे सवाहर संमिष्टयजुरा

आ में गृहा भंवैं त्वा प्रजा म् आ मां युज्ञो विंशतु वीर्यावान्। आपों देवीर्यिज्ञिया मा विंशन्तु सहस्रंस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ मे ग्रहों भवत्वा पुंरो्रुरुद्धतुंतश्क्षे मा विंशता र समीचीं। आदित्या रुद्रा वसंवो मे सद्स्यौः सहस्रंस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ मौग्निष्टोमो विंशतूक्थ्यंश्चातिरात्रो मा विंशत्वापिशर्व्रः। ति्रोअंह्रिया मा सुहता आ विंशन्तु सहस्रंस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्॥ (३४)

अग्निना तपोऽन्वंभवद्वाचा ब्रह्मं मृणिनां रूपाणीन्द्रेण देवान् वातेन प्राणान्थ्सूर्येण द्याश्चन्द्रमंसा नक्षंत्राणि युमेनं पितॄत्राज्ञां मनुष्यान्फुलेनं नादेयानंजगुरेणं सूर्पान्थाघ्रेणांरण्यान्पुशूञ्छ्येनेनं

अग्निष्टोमो विंशत्वष्टादंश च

पत्तिरणो वृष्णाश्वांनृष्भेण गा बस्तेनाजा वृष्णिनावींर्ब्रीहिणान्नांनि यवेनौषंधीर्न्युग्रोधेन वनस्पतींनुदुम्बरेणोर्जं गायित्रया छन्दार्रसि त्रिवृता स्तोमांन्ब्राह्मणेन वाचम्॥ (३५)

स्वाहाधिमाधीताय स्वाहा स्वाहाधीतं मनसे स्वाहा स्वाहा मनः प्रजापंतये स्वाहा काय स्वाहा कस्मै स्वाहां कत्मस्मै स्वाहादित्ये स्वाहादित्ये मृह्यै स्वाहादित्ये सुमृडीकाये स्वाहा सरंस्वत्ये स्वाहा सरंस्वत्ये बृहृत्यै स्वाहा सरंस्वत्ये पावकाये स्वाहां पूष्णे स्वाहां पूष्णे प्रपथ्यांय स्वाहां पूष्णे न्रस्थिषाय

स्वाहां पूष्णे स्वाहां पूष्णे प्रपृथ्याय स्वाहां पूष्णे न्रोन्धेषाय स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहा विष्णंव निभूयपाय स्वाहा सर्वसमे स्वाहाँ॥ (३६)

पुरुरूपाय स्वाहा वर्ष च॥————[१५]

दुद्धः स्वाह्य हनूँभ्या् इस्वाह्य हाँभ्याः स्वाह्य मुखांय स्वाह्य नासिकाभ्याः स्वाह्यक्षीभ्याः स्वाह्यं कर्णांभ्याः स्वाहां पार इक्षवीऽवार्येभ्यः पक्ष्मभ्यः स्वाहांवार इक्षवः पार्येभ्यः पक्ष्मभ्यः स्वाहां शीर्ष्णे स्वाहां भ्रूभ्याः स्वाहां लुलाटाय स्वाहां मूर्प्रे स्वाहां मस्तिष्कांय स्वाह्य केशेंभ्यः स्वाह्य वहांय स्वाहां ग्रीवाभ्यः स्वाहां स्कुन्थभ्यः स्वाह्य कीकंसाभ्यः स्वाहां पृष्टीभ्यः स्वाहां

____[१७]

पाजुस्यांयु स्वाहां पार्श्वाभ्याः इस्वाहां (३७)

अरसाँभ्या्ड् स्वाहां दोषभ्या्ड् स्वाहां बाहुभ्या्ड् स्वाहा जङ्काँभ्या्ड् स्वाहा श्रोणीँभ्या्ड् स्वाहोरुभ्या्ड् स्वाहांष्ठीवद्धा्ड् स्वाहा जङ्काँभ्या्ड् स्वाहां भसदे स्वाहां शिखण्डेभ्यः स्वाहां बाल्धानांय स्वाहाण्डाभ्या्ड् स्वाहा शेपांय स्वाहा रेतंसे स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहां प्रजनंनाय स्वाहां पद्धः स्वाहां श्रफेभ्यः स्वाहा लोमंभ्यः स्वाहां त्वचे स्वाहा लोहिंताय स्वाहां मार्श्साय स्वाहा स्वावंभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहां मुजभ्यः स्वाहाङ्गेभ्यः स्वाहात्मने स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (३८)

अञ्चेताय स्वाहाँ अस्वथाय स्वाहां शितिपदे स्वाहा शितिककुदे स्वाहां शितिरन्ध्रांय स्वाहां शितिपृष्ठाय स्वाहां शित्य श्मांय स्वाहां पुष्पकर्णाय स्वाहां शित्योष्ठांय स्वाहां शितिभ्रवे स्वाहा शितिभसदे स्वाहां श्वेतानूं काशाय स्वाहा अये स्वाहां लुलामाय स्वाहासिंतज्ञवे स्वाहां कृष्णेताय स्वाहां रोहितैताय स्वाहां रुणेताय स्वाहेदशांय स्वाहां की दृशांय स्वाहां तादृशांय स्वाहां सृदृशांय स्वाहा विसंदृशाय स्वाहा सुसंदृशाय

स्वाहां रूपाय स्वाहा सर्वस्मे स्वाहां॥ (३९)

रूपाय स्वाहा द्वे चं॥🗕

पार्श्वाभ्याः स्वाहां मुज्जभ्यः स्वाहा षद्वं॥————[१६]

कृष्णाय स्वाहां श्वेताय स्वाहां पिशङ्गांय स्वाहां सारङ्गांय स्वाहांरुणाय स्वाहां गौराय स्वाहां बुभवे स्वाहां नकुलाय स्वाहा रोहिताय स्वाहा शोणांय स्वाहां श्यावाय स्वाहां श्यामाय स्वाहां पाकलाय स्वाहां सुरूपाय स्वाहानं रूपाय स्वाहा विरूपाय स्वाहा सरूपाय स्वाहा प्रतिरूपाय स्वाहां श्वलांय स्वाहां कम्लाय स्वाहा पृश्वये स्वाहां पृश्विस्वथाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४०)

कृष्णाय पद्मतार शता [१८] ओषंधीभ्यः स्वाहा मूलैंभ्यः स्वाहा तूलैंभ्यः स्वाहा काण्डैंभ्यः स्वाहा वल्शेंभ्यः स्वाहा पुष्पैंभ्यः स्वाहा फलैंभ्यः स्वाहां गृहीतेभ्यः स्वाहागृहीतेभ्यः स्वाहावंपन्नेभ्यः स्वाहा शयांनेभ्यः स्वाहा सर्वंस्मै स्वाहां॥ (४१)

वनस्पतिभ्यः स्वाहा मूलैभ्यः स्वाहा तूलैभ्यः स्वाहा स्कन्धौभ्यः स्वाहा शाखाँभ्यः स्वाहां पूर्णभ्यः स्वाहा पुष्पैभ्यः स्वाहा फलैभ्यः स्वाहां गृहीतेभ्यः स्वाहागृहीतेभ्यः स्वाहावंपन्नभ्यः स्वाहा शयांनभ्यः स्वाहां शिष्टाय स्वाहातिंशिष्टाय स्वाहा परिशिष्टाय स्वाहा सःशिष्टाय स्वाहोच्छिष्टाय स्वाहां रिक्ताय

स्वाहारिकाय स्वाहा प्ररिकाय स्वाहा स॰रिकाय स्वाहोद्रिकाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (४२) वनुस्पतिभ्यः स्कन्धौभ्यः शिष्टायं रिक्ताय पद्गंत्वारि १शत्॥————[२०]

[प्रजर्व ब्रह्मवादिनः किमेष वा आप्त आंदित्या उभयोः प्रजापंतिरन्वांयत्रिन्द्रो वे सदिक्षन्द्रो वे शिथिलः प्रजापंतिरकामयतात्रादः सा विराष्ट्रसावांदित्यौंऽर्बाङ्कृतमा मेऽग्निना स्वाहाधिन्द्रस्थौंऽश्र्येतायं कृष्णायोपंधीभ्यो वन्स्पतिंभ्यो विश्श्वतिः॥२०॥ प्रजवं प्रजापंतिर्यदंखन्दोमन्ते हुवे सवाहमोपंधीभ्यो द्विचंत्वारिश्श्रत्॥42॥ प्रजवं सर्वस्मे स्वाहाँ॥]

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

बृह्स्पतिरकामयत् श्रन्मे देवा दधींर्न्गच्छेयं पुरोधामिति स पृतं चंतुर्वि शतिरात्रमंपश्यत्तमाहंर्त्तेनांयजत् ततो वै तस्मै श्रदेवा अदंधतागंच्छत्पुरोधां य एवं विद्वा श्रमेश्चतुर्वि शतिरात्रमासंते श्रदेभ्यो मनुष्यां दधते गच्छंन्ति पुरोधां ज्योतिर्गौरायुरितिं त्र्यहा भंवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुं: (१)

ड्मानेव लोकान्भ्यारोहन्त्यभिपूर्वं त्र्यहा भेवन्त्यभिपूर्वमेव स्वां लोकम्भ्यारोहन्त्यसंत्रं वा एतद्यदेखन्दोमं यच्छंन्दोमा भवन्ति तेनं सत्रं देवतां एव पृष्ठैरवं रुन्धते पृश्वञ्छंन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानिं पृशवंश्छन्दोमा ओजंस्येव वीर्ये पृशुषु प्रतिं तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रंथन्तरम्सौ बृहद्यभ्यामेव (२)

यन्त्यथों अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यांश्चसायंनी स्रुती ताभ्यांमेव सुंवर्गं लोकं यंन्ति चतुर्विश्वतिरात्रो भंवति चतुर्विश्वतिरर्धमासाः संवथ्सरः संवथ्सरः सुंवर्गो लोकः संवथ्सर एव सुंवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विश्वत्यक्षरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायित्रयेव ब्रह्मवर्चसमवं रुन्धतेऽतिरात्राविभितो भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (३)

असावायुंराभ्यामेव पश्चंचत्वारि श्राच॥

यथा वै मंनुष्यां एवं देवा अग्रं आस्नतंऽकामय्न्तावंतिं पाप्मानं मृत्युमंपहत्य दैवी र स्र्सदं गच्छेमेति त एतं चंतुर्विरशतिरात्रमंपश्यन्तमाहंरन्तेनांयजन्त ततो वै तेऽवंतिं पाप्मानं मृत्युमंपहत्य दैवी र स्रसदंमगच्छन् य एवं विद्वारं सश्चतुर्विरशतिरात्रमास्तेऽवंतिमेव पाप्मानंमपहत्य श्रियं गच्छन्ति श्रीर्हि मंनुष्यंस्य (४)

देवीं स्रसञ्च्योतिंरतिरात्रो भंवति सुवर्गस्यं लोकस्यानुंख्यात्यै पृष्ठ्यः षड्हो भंवति षड्वा ऋतवः संवथ्सरस्तं मासां अर्धमासा ऋतवः प्रविश्य देवीः स्रम्सदंमगच्छ्न् य एवं विद्वाः सश्चतुर्वि श्वतिरात्रमासंते संवथ्सरमेव प्रविश्य वस्यंसीः स्रम्सदं गच्छन्ति त्रयंस्रयस्त्रिःशा अवस्तां द्ववन्ति त्रयंस्रयस्त्रिःशाः प्रस्तांत्रयस्त्रिःशरेवोभ्यतोऽवंतिं पाप्मानंमपहत्य देवीः स्रम्सदं मध्यतः (५)

गुच्छुन्ति पृष्ठानि हि दैवीं स्र सञ्जामि वा एतत्कुंविन्ति यत्रयंस्वयस्त्रि श्रा अन्वश्चो मध्येऽनिरुक्तो भवित तेनाजाँम्यूर्ध्वानि पृष्ठानि भवन्त्यूर्ध्वाश्चंन्दोमा उभाभ्या र्रे रूपाभ्या र्रे सुवर्गं लोकं यन्त्यसंत्रुं वा एतद्यदंछन्दोमं यच्छंन्दोमा भवन्ति तेनं सृत्रं देवतां एव पृत्छेरवं रुन्थते पृश्चचंन्दोमेरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पृश्चवंः (६)

छुन्दोमा ओर्जस्येव वीर्ये पृशुषु प्रतिं तिष्ठन्ति त्रयंस्रयस्रि १ शा

त्रंयिस्त्रिष्शा आत्मा पृष्ठान्यात्मनं एव तद्यजंमानाः शर्म नह्यन्ते-ऽनात्र्ये बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रंथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव

यन्त्यथों अनयोरेव प्रतिं तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यांश्वसायंनी स्रुती ताभ्यांमेव (७)
सुवर्गं लोकं यंन्ति परांश्चो वा एते सुंवर्गं लोकम्भ्यारोहिन्ति ये पंराचीनांनि पृष्ठान्युंप्यन्तिं प्रत्यङ्कांडहो भंवति प्रत्यवंरूढ्या अथो

प्रतिष्ठित्या उभयौर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति त्रिवृतोऽधि त्रिवृत्मुपं यन्ति स्तोमाना् सम्पंत्त्यै प्रभवाय ज्योतिरग्निष्टोमो भवत्ययं वाव स क्षयोऽस्मादेव तेन क्षयान्न यन्ति चतुर्विरशतिरात्रो भविति चतुर्विरशतिरर्धमासाः संवथ्सरः संवथ्सरः सुवर्गो लोकः संवथ्सर एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विरशत्यक्षरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियेव ब्रह्मवर्चसमवं रुन्धतेऽतिरात्राव्भितो भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (८)

मृतुष्यंस्य मध्यतः पृशवृस्ताभ्यांमेव संवध्मरश्चतृतिंश्शतिश्व॥———[२] ऋक्षा वा इयमेलोमकांसीथ्साकांमयतौषंधीभिवंनस्पतिंभिः प्र जायेयेति सैतास्त्रिष्शत्ष्र रात्रीरपश्यत्ततो वा इयमोषंधीभिवंनस्पतिंभिः प्राजांयत् ये प्रजाकांमाः पृशुकांमाः स्युस्त एता आंसीर्न्प्रैव

जांयन्ते प्रजयां पृशुभिंरियं वा अक्षुध्यथ्सैतां विराजमपश्यतामात्मिन्ध्र वनस्पतींन्प्रजां पश्नतेनांवर्धत सा जेमानं महिमानमगच्छद्य अथो रुचंमेवाऽऽत्मन्दंधते त्रिवृदंग्रिष्टुद्भंवति पाप्मानंमेव तेन् निर्दंहुन्तेऽथो तेजो वै त्रिवृत्तेजं एवाऽऽत्मन्दंधते पश्चद्श इंन्द्रस्तोमो भंवतीन्द्रियमेवावं (११) रुन्धते सप्तद्शो भंवत्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायन्त एकविश्शो भंवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवाऽऽत्मन्दंधते चतुर्विश्शो भंवति चतुर्विश्शितरर्धमासाः संवथ्सरः संवथ्सरः सुंवर्गो लोकः संवथ्सर एव सुंवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो एष वै विषूवान् विषूवन्तो भवन्ति य एवं विद्वाश्सं एता आसते

देवतां अभ्यारोहिन्त त्रयिश्विष्शात्रयिश्विष्शमुपं यन्ति त्रयिश्विष्शिद्दे देवतां देवतांस्वेव प्रतिं तिष्ठन्ति त्रिण्वो भंवतीमे वै लोकािश्वणव पृष्वेव लोकेषु प्रतिं तिष्ठन्ति द्वावेकिविष्शौ भंवतः

चतुर्वि शात्पृष्ठान्युपं यन्ति संवथ्सर एव प्रंतिष्ठायं (१२)

एवं विद्वा १ सं एता आसंते विराजं मेवाऽऽत्मन्धित्वाऽन्नाद्यमवं रुन्धते वर्धन्ते प्रजयां पृशुभिर्जेमानं महिमानं गच्छन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति सुवर्गस्यं लोकस्यानुंख्यात्ये पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षदृष्ठानि पृष्ठेरेवर्तून्न्वारोहन्त्यृतुभिः संवथ्सरन्ते

प्रतिं तिष्ठन्ति त्रयस्त्रि १ शात्रंयस्त्रि १ शमुपं यन्ति यज्ञस्य सन्तंत्या अथों प्रजापंतिर्वे त्रंयस्त्रि १ शजापंतिमेवा रंभन्ते

प्रतिष्ठित्यै त्रिणवो भवति विजित्या एकविश्शो भवति प्रतिष्ठित्या

चतुर्थः प्रश्नः (काण्डम् ७)

संवथ्सर एव (१०)

प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवाऽऽत्मन्दंधते बहुवंः षोडुशिनों भवन्ति तस्माँ द्वहवंः प्रजासु वृषांणो यदेते स्तोमा व्यतिषक्ता भवन्ति तस्मादियमोषंधीभिवनस्पतिभिव्यतिषक्ता (१३)

व्यतिषज्यन्ते प्रजयां प्रशुभिर्य एवं विद्वारसं एता आस्ते-ऽक्लंमा वा एते स्वारं लोकं यन्त्युचावचान् हि स्तोमानुप्यन्ति यदेत ऊर्ध्वाः क्लुप्ताः स्तोमा भवन्ति क्लुप्ता एव स्वारं लोकं यन्त्युभयोरेभ्यो लोकयोः कल्पते त्रिष्शदेतास्त्रिष्शदंक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमवं रुन्धतेऽतिरात्राविभतों भवतोऽन्नाद्यंस्य परिगृहीत्ये॥ (१४)

ओषंधाः संवथ्सर पृवावं प्रतिष्ठाय् व्यतिपृक्तेकात्रपंश्याचं॥—————[३]
प्राजापंतिः सुवर्गं लोकमैत्तं देवा येनयेन छन्दसानु
प्रायुंअत् तेन नाप्नुंवन्त एता द्वात्रिर्शत्र् रात्रीरपश्यन्
द्वात्रिर्शरक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापंतिः स्वेनैव छन्दंसा प्रजा-

द्वातिर्शादक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापितः स्वेनैव छन्दंसा प्रजा-पितिमास्वाभ्यारुह्यं सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वारसं एता आसंते द्वातिर्शादेता द्वातिर्शादक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापितः स्वेनैव छन्दंसा प्रजापितिमास्वा श्रियंं गच्छन्ति (१५)

श्रीर्हि मंनुष्यंस्य सुवर्गो लोको द्वात्रिर्श्यदेता द्वात्रिर्श्यदक्षरानुष्टु वार्चमाप्रुवन्ति सर्वे वाचो वंदितारों भवन्ति सर्वे हि श्रियं गर्च्छन्ति ज्योतिर्गौरायुरितिं त्र्यहा भवन्तीयं वाव चतुर्थः प्रश्नः (काण्डम् ७) ज्योतिर्न्तरिक्षं गौर्सावायुंरिमानेव लोकान्भ्यारोहन्त्यभिपूर्वं

त्र्यहा भंवन्त्यभिपूर्वमेव सुंवुर्गं लोकमुभ्यारोहन्ति बृहद्रथन्तुराभ्यां यन्ति (१६) इयं वाव रंथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथों अनयोरिव

प्रतिं तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्यांश्वसायंनी सुती ताभ्यांमेव सुंवर्गं लोकं यन्ति पराश्चो वा एते सुवर्गं लोकम्भ्यारोहन्ति ये परांचक्र्यहानुपयन्तिं प्रत्यङ्ग्रहो भंवति प्रत्यवंरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या उभयौर्लोकयोर्ंैऋद्धोत्तिष्ठन्ति द्वात्रिर्श्शदेतास्तासां यास्त्रि श्रात्रि श्रादंक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमवं रुन्धते ये द्वे अहीरात्रे एव ते उभाभ्या रे रूपाभ्या रे सुवर्गं लोकं यंन्त्यतिरात्रावभितों भवतः परिंगृहीत्यै॥ (१७)

गुच्छुन्ति यन्ति त्रिष्शदंक्षरा द्वाविर्शातिश्व॥ द्वे वाव देवसत्रे द्वांदशाहश्चेव त्रंयस्त्रि शद्हश्च य एवं विद्वारसंस्रयस्रिरशदहमासंते साक्षादेव देवतां अभ्यारीहन्ति यथा खलु वै श्रेयांनभ्यारूढः कामयंते तथां करोति यद्यंवविध्यंति पापींयान्भवति यदि नावविध्यंति एवं विद्वारसंस्रयस्त्रिरशदहमासंते वि पाप्मना भ्रातृंव्येणा वंर्तन्तेऽहर्भाजो वा एता देवा अग्र आहंरन्न् (१८)

अहरेको ८ मंजताहरेकस्ताभिर्वे ते प्रबाहुंगार्भुवन् य एवं विद्वारसंस्रयस्रिरशद्हमासंते सर्व एव प्रबाहंगृधुवन्ति सर्वे ग्रामंणीयं प्राप्नुंवन्ति पञ्चाहा भंवन्ति पञ्च वा ऋतवंः संवथ्सर ऋतुष्वेव संवथ्सरे प्रतिं तिष्ठन्त्यथो पञ्चौक्षरा पङ्किः पाङ्को यज्ञ यज्ञमेवावं रुन्धते त्रीण्यांश्विनानि भवन्ति त्रयं इमे लोका एष् (१९)

पृव लोकेषु प्रतिं तिष्ठन्त्यथो त्रीणि वै यज्ञस्यैन्द्रियाणि तान्येवावं रुन्यते विश्वजिद्भंवत्यन्नाद्यस्यावं रुद्धे सर्वपृष्ठो भवति सर्वस्याभिजित्ये वाग्वे द्वांदशाहो यत्पुरस्तौद्वादशाहमुंपेयुरनौतां वाच्मुपेयुरुपदासुंकेषां वाख्स्यांदुपिरेष्टाद्वादशाहमुपं यन्त्याप्तामेव वाच्मुपं यन्ति तस्मांदुपिरेष्टाद्वाचा वंदामोऽवान्तरम् (२०)

वै दंशरात्रेणं प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत् यद्वंशरात्रो भवंति प्रजा एव तद्यजंमानाः सृजन्त एता ह् वा उंदुङ्कः शौल्बायनः स्त्रस्यिद्धंमुवाच् यद्वंशरात्रो यद्वंशरात्रो भवंति स्त्रस्यर्ध्या अथो यदेव पूर्वेष्वहंःसु विलोम क्रियते तस्यैवेषा शान्तिर्द्धनीका वा एता रात्रंयो यजमाना विश्वजिथ्सहातिरात्रेण पूर्वाः षोडंश सहातिरात्रेणोत्तराः षोडंश य एवं विद्वारसंस्रयस्त्रिरशदहमासंत् ऐषां द्धनीका प्रजा जांयतेऽतिरात्रावभितों भवतः परिगृहीत्यै॥ (२१)

अहुरुत्रेष्वंवान्तरः पोडंश सह सप्तदंश च॥———[५] आदित्या अंकामयन्त सुवर्गं लोकमियामेति ते

अतिरात्र ओर्जस्येव षद्गिर्श्शच॥

सुंवर्गं लोकं न प्राजांनुन्न सुंवर्गं लोकमायुन्त एतः षंद्रि १ शद्रात्रमंपश्यन्तमाहं रन्तेनायजन्त ततो वै ते सुवर्गं लोकं प्राजानन्थ्सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वारसंः षद्गि श्रद्रात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं प्र जानिन्त सुवर्गं लोकं यंन्ति ज्योतिंरतिरात्रः (२२)

भवति ज्योतिरेव पुरस्तांद्वधते सुवर्गस्यं लोकस्यानुंख्यात्यै

षडहा भंवन्ति षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव प्रतिं तिष्ठन्ति चत्वारों भवन्ति चतंस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यसंत्रं वा एतद्यदंछन्दोमं यच्छुंन्दोमा भवंन्ति तेनं सत्रं देवतां एव पृष्ठेरवं रुन्धते पशूर्व्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवंश्छन्दोमा ओर्जस्येव (२३)

वीर्ये पशुषु प्रतिं तिष्ठन्ति षद्भि श्राद्रात्रो भवति षद्भि श्रादक्षरा बृहती बार्ह्नताः पशवों बृहत्यैव पशूनवं रुन्धते बृहती छन्दंसाङ् स्वारौज्यमाश्रञ्जताश्रञ्चते स्वारौज्यं य एवं विद्वार्रसंः षद्भि शद्रात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं यंन्त्यतिरात्रावभितों भवतः सुवर्गस्यं लोकस्य परिंगृहीत्यै॥ (२४)

वसिष्ठो हतपुत्रोऽकामयत विन्देयं प्रजामभि सौंदासान्भंवेयमिति स एतमेकस्मान्नपश्चाशमंपश्यत्तमाहंर्त्तेनायजत् ततो वै सोऽविंन्दत

प्रजामिभ सौदासानंभवद्य एवं विद्वार्सं एकस्मान्नपश्चाशमासंते

विन्दन्ते प्रजाम्भि भ्रातृं व्यान्भवन्ति त्रयं स्त्रिवृतौं ऽग्निष्टोमा भंवन्ति वर्ज्ञस्यैव मुख् स स श्यंन्ति दशं पश्चद्शा भंवन्ति पश्चद्शो वर्ज्ञः (२५)

वर्ज्रमेव भ्रातृं व्येभ्यः प्र हंरन्ति षोडशिमद्दंशममहं भवित्

वर्जं एव वीर्यं दधित द्वादंश सप्तद्शा भंवन्त्यन्नाद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तैर्जायन्ते पृष्ठ्यः षड्हो भंवित षड्वा ऋतवः षदृष्ठानिं पृष्ठेरेवर्तून्न्वारोहन्त्यृत्भिः संवथ्सरन्ते संवथ्सर एव प्रतिं तिष्ठन्ति द्वादंशैकविश्शा भंवन्ति प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवाऽऽत्मन्न् (२६)

द्धते बहवं षोड्शिनों भवन्ति विजित्यै षडाँश्विनानिं भवन्ति षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव प्रतिं तिष्ठन्त्यूनातिरिक्ता वा एता रात्रंय ऊनास्तद्यदेकंस्यै न पंश्वाशदितिरिक्तास्तद्यद्भूयंसीर्ष्टाचंत्वारि शत ऊनाच् खलु वा अतिरिक्ताच प्रजापितः प्राजायत् ये प्रजाकांमाः पृशुकांमाः स्युस्त एता आंसीर्न्प्रेव जांयन्ते प्रजयां पृशुभिवर्गजो वा एष यज्ञो यदेकस्मान्नपश्चाशो य एवं विद्वा १ सं एकस्मान्नपश्चाशमासंते विराजमेव गंच्छन्त्यन्नादा भवन्त्यतिरान्नावभितों भवतोऽन्नाद्यंस्य परिगृहीत्यै॥ (२७)

वर्ष आत्मग्रजया द्वाविर्शतिश्व॥————[७] संवथ्सरार्य दीक्षिष्यमाणा एकाष्ट्रकार्यां दीक्षेरन्नेषा वै

स्ंवृथ्स्रायं दीक्षिष्यमांणा एकाष्ट्रकायां दीक्षेरन्नेषा वै संवथ्स्रस्य पत्नी यदेकाष्ट्रकेतस्यां वा एष एता रात्रिं वसति साक्षादेव संवथ्सरमारभ्यं दीक्षन्त आर्तं वा एते संवथ्सरस्याभि दींक्षन्ते य एकाष्टकायां दीक्षन्तेऽन्तंनामानावृतू भंवतो व्यंस्तं वा एते संवथ्सरस्याभि दीक्षन्ते य एकाष्टकायां दीक्षन्तेऽन्तंनामानावृत् भंवतः फल्गुनीपूर्णमासे दीक्षेरन्मुखं वा एतत् (२८)

संवथ्सरस्य यत्फंल्गुनीपूर्णमासो मुंखुत एव संवथ्सरमारभ्यं दीक्षन्ते तस्यैकैव निर्या यथ्सां मेध्ये विषूवान्थ्सम्पद्यंते चित्रापूर्णमासे दीक्षेरन्मुखं वा एतथ्संवथ्सरस्य यर्चित्रापूर्णमासो मुंखत एव संवथ्सरमारभ्यं दीक्षन्ते तस्य न का चन निर्या भंवति चतुर्हे पुरस्तांत्पौर्णमास्यै दींक्षेर्न्तेषांमेकाष्टकायां ऋयः सम्पंद्यते तेनैकाष्टकां न छम्बद्बेर्वन्ति तेषाँम् (२९)

पूर्वपृक्षे सुत्या सम्पंद्यते पूर्वपृक्षं मासां अभि सं पंद्यन्ते ते पूर्वपृक्ष उत्तिष्ठन्ति तानुत्तिष्ठंत ओषंधयो वनस्पतयोऽनूत्तिष्ठन्ति तान्कंल्याणी कीर्तिरनूत्तिंष्ठत्यरांध्सुरिमे यजंमाना इति तदनु सर्वे राध्रुवन्ति॥ (३०)

पुतच्छुम्बद्वुंर्वन्ति तेषाञ्चतुंस्त्रिश्शच॥—— सुवर्गं वा एते लोकं यंन्ति ये सत्रमुंपयन्त्यभीन्धंत एव दीक्षाभिरात्मान ५ श्रपयन्त उपसद्धिद्वाभ्यां लोमावं द्यन्ति द्वाभ्यान्त्वचं द्वाभ्यामसृद्वाभ्यां मार्सं द्वाभ्यामस्थि द्वाभ्यां मुज्ञानमात्मदेक्षिणं वै सुत्रमात्मानमेव दक्षिणां नीत्वा सुवर्गं लोकं यंन्ति शिखामनु प्र वंपन्त ऋद्या अथो रघीया सः सुवर्गं लोकमयामेति॥ (३१)

ोकमयामेति॥ (३१) सुवर्गं पंश्राशत॥—————[९]

बृह्मवादिनों वदन्त्यतिरात्रः पर्मो यंज्ञकतूनां कस्मात्तं प्रथममुपं यन्तीत्येतद्वा अंग्निष्टोमं प्रथममुपं यन्त्यथोक्थ्यंमथं

सोमंमेवैतित्पर्बन्त आसर्ते ज्योतिष्टोमं प्रथममुपं यन्ति ज्योतिष्टोमो वै स्तोमानां मुखं मुख्त एव स्तोमान्त्र युंअते ते (३२) सङ्स्तुंता विराजमिभ सं पंद्यन्ते द्वे चर्चावति

षोडुशिनमथातिरात्रमंनुपूर्वमेवैतद्यं ज्ञकतूनुपत्यं तानालभ्यं परिगृह्य

सङ्स्तुता विराजमाभ स पद्यन्त द्व चचावति रिच्येते एकंया गौरतिरिक्त एक्यायुंरूनः सुंवर्गो वै लोको ज्योतिरूर्ग्विराद्वुंवर्गमेव तेन लोकं यन्ति रथन्तरं दिवा भवंति रथन्तरं नक्तमित्यांहुर्ब्रह्मवादिनः केन तदजामीति सौभ्रं तृंतीयसवने ब्रह्मसामं बृहत्तन्मध्यतो दंधित विधृंत्यै तेनाजांमि॥ (३३)

त एकात्रपंश्रायचं॥———[१०] ज्योतिंष्टोमं प्रथममुपं यन्त्यस्मिन्नेव तेनं लोके प्रतिं तिष्ठन्ति गोष्टोमं द्वितीयमुपं यन्त्यन्तरिंक्ष एव तेन् प्रतिं तिष्ठन्त्यायुंष्टोमं

गोष्टोंमं द्वितीयमुपं यन्त्यन्तिरिक्ष एव तेन् प्रतिं तिष्ठन्त्यायुष्टोमं तृतीयमुपं यन्त्यमुष्मिन्नेव तेनं लोके प्रतिं तिष्ठन्तीयं वाव ज्योतिर्न्तिरिक्षं गौर्सावायुर्यदेतान्थ्स्तोमानुप्यन्त्येष्वेव तल्लोकेषुं स्त्रिणंः प्रतितिष्ठंन्तो यन्ति ते सङ्स्तुंता विराजम् (३४)

अभि सं पंद्यन्ते द्वे चर्चावितं रिच्येते एकंया गौरतिंरिक्त एकयार्युरूनः सुवर्गी वै लोको ज्योतिरूर्ग्विराङ्क्मेवार्व रुन्धते ते न क्षुधार्तिमार्च्छ्नत्यक्षोधुका भवन्ति क्षुथ्संम्बाधा इव हि सत्रिणौ-ऽग्निष्टोमाव्भितः प्रधी तावुक्थ्यां मध्ये नभ्यं तत्तदेतत्पंरियद्देवचक्रं यदेतेनं (३५)

षडहेन यन्तिं देवचक्रमेव समारोहन्त्यरिष्ठ्ये ते स्वस्ति समंश्जुवते षडहेनं यन्ति षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव प्रतिं तिष्ठन्त्युभ्यतौज्योतिषा यन्त्युभयतं एव सुवर्गे लोके प्रतितिष्ठंन्तो यन्ति द्वौ षंडहौ भंवतस्तानि द्वादशाहांनि सम्पंद्यन्ते द्वादशो वै पुरुषो द्वे सक्थ्यौ द्वौ बाह आत्मा च शिरंश्च चत्वार्यङ्गांनि स्तनौ द्वादशौ (३६)

तत्पुरुषमनुं पर्यावंर्तन्ते त्रयंः षड्हा भवन्ति तान्यृष्टाद्शाहांनि सं पंद्यन्ते नवान्यानि नवान्यानि नव वै पुरुषे प्राणास्तत्प्राणाननु पर्यावर्तन्ते चत्वारं षडहा भवन्ति तानि चतुर्विरशतिरहानि सं पंद्यन्ते चतुर्वि शातिरर्धमासाः संवध्सरस्तथ्संवथ्सरमनुं पर्यावर्तन्ते-ऽप्रतिष्ठितः संवथ्सर इति खलु वा आंहुर्वर्षीयान्प्रतिष्ठाया इत्येतावद्वै संवथ्सरस्य ब्राह्मणं यावंन्मासो मासिमाँस्येव

प्रंतितिष्ठंन्तो यन्ति॥ (३७)

विराजंमेतेनं द्वाद्शावेतावद्वा अष्टौ चं॥

मेषस्त्वां पचतैरंवतु लोहिंतग्रीवृश्छागैः शल्मिलर्वृद्धां पूर्णो ब्रह्मंणा प्रुक्षो मेधेन न्युग्रोधंश्चम्सैरुंदुम्बरं ऊर्जा गांयुत्री छन्दोभिस्त्रिवृथ्स्तोमैरवन्तीः स्थावन्तीस्त्वावन्तु प्रियं त्वा प्रियाणां वर्षिष्ठमाप्यांनां निधीनां त्वां निधिपति हवामहे वसो मम॥ (३८)

कृप्याभ्यः स्वाहा कूल्याभ्यः स्वाहां विकर्याभ्यः स्वाहां ऽवट्याभ्यः स्वाहां कुल्याभ्यः स्वाहां कुल्याभ्यः स्वाहां हृद्याभ्यः स्वाहां सूद्याभ्यः स्वाहां सर्स्याभ्यः स्वाहां वैश्वन्तीभ्यः स्वाहां पल्वल्याभ्यः स्वाहां वर्ष्याभ्यः स्वाहां हृद्वनीभ्यः स्वाहां पृष्वाभ्यः स्वाहां स्यन्दंमानाभ्यः स्वाहां स्थाव्राभ्यः स्वाहां नादेयीभ्यः स्वाहां

अद्भाः स्वाह्य वहंन्तीभ्यः स्वाहां परिवहंन्तीभ्यः स्वाहां समन्तं वहंन्तीभ्यः स्वाह्य शीघ्रं वहंन्तीभ्यः स्वाह्य शीभं वहंन्तीभ्यः स्वाह्यं वहंन्तीभ्यः स्वाहां भीमं वहंन्तीभ्यः स्वाह्यऽम्भौभ्यः स्वाह्य नभौभ्यः

सैन्ध्वीभ्यः स्वाहां समुद्रियाँभ्यः स्वाहा सर्वाँभ्यः स्वाहाँ॥ (३९)

स्वाहा महोंभ्यः स्वाहा सर्वसमे स्वाहां॥ (४०)

यो अर्वन्तुं जिघा रसति तम्भ्यंमीति वर्रणः। पुरो मर्तः पुरः

श्वा। अहं च त्वं चं वृत्रह्न्थ्सम्बंभूव स्निभ्य आ। अ्रातीवा चिंदद्रिवोऽन्ं नौ शूर मश्सतै भुद्रा इन्द्रंस्य रातयः। अभि कत्वेन्द्र भूरध् जमन्न तें विव्यङ्गहिमान् रजाशिस। स्वेना हि वृत्रश्रावंसा जघन्थ न शत्रुरन्तंं विविदद्युधा तें॥ (४१)

नमो राज्ञे नमो वरुणाय नमोऽश्वांय नमः प्रजापंतये नमोऽधिपत्येऽधिपतिर्स्यधिपति मा कुर्वधिपतिर्हं प्रजानां

भूयासम्मां धेहि मियं धेह्युपाकृताय स्वाहाऽऽलेब्धाय स्वाहां हताय स्वाहां॥ (४२)

म्योभूर्वातों अभि वांतूस्रा ऊर्जस्वतीरोषंधीरा रिंशन्ताम्। पीवंस्वतीर्जीवधन्याः पिबन्त्ववसायं पृद्धते रुद्र मृड। याः सर्रूपा विरूपा एकंरूपा यासांमग्निरिष्ट्या नामानि वेदं। या

अङ्गिरसस्तपंसेह चुक्रस्ताभ्यः पर्जन्य मिह् शर्म यच्छ। या देवेषुं तनुवमैरयन्त यासार् सोमो विश्वां रूपाणि वेदं। ता अस्मभ्यं पर्यसा पिन्वंमानाः प्रजावंतीरिन्द्र (४३)

गोष्ठे रिरीहि। प्रजापितुर्मह्यमेता रराणो विश्वैदिवैः पितृभिः संविदानः। शिवाः सतीरुपं नो गोष्ठमाकुस्तासां वयं प्रजया सक् संदेम। इह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमंतिः स्वाहां मुहीमू षु सुत्रामांणम्॥ (४४)

किः स्विंदासीत्पूर्वित्तः किः स्विंदासीद्भृहद्वयः। किः स्विंदासीत्पिशङ्गिला किः स्विंदासीत्पिलिप्पिला।

द्यौरांसीत्पूर्वचित्तिरश्वं आसीद्भृहद्वयः। रात्रिंरासीत्पिशङ्गिलाविंरासीत्पि कः स्विंदेकाकी चंरित क उं स्विज्ञायते पुनः। किङ् स्विंद्धिमस्यं भेषजं किङ् स्विंदावपनं महत्। सूर्यं एकाकी चंरित (४५)

चन्द्रमां जायते पुनः। अग्निर्हिमस्यं भेषजं भूमिरावपेनं महत्। पृच्छामिं त्वा पर्मन्तं पृथिव्याः पृच्छामिं त्वा भुवनस्य नाभिम्। पृच्छामिं त्वा वृष्णो अश्वस्य रेतः पृच्छामिं वाचः पर्मं व्योम। वेदिमाहुः पर्मन्तं पृथिव्या यज्ञमांहुर्भुवंनस्य नाभिम्। सोममाहुर्वृष्णो अश्वस्य रेतो ब्रह्मैव वाचः पर्मं व्योम॥ (४६)

सूर्य एकाकी चंरति पद्वंत्वारिश्यवा [१८]
अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां नयति कश्चन। सुसस्त्यंश्वकः।
सुभेगे कां पीलवासिनि सुवर्गे लोके सं प्रोण्वांथाम्। आहमंजानि

गर्भुधमा त्वमंजासि गर्भुधम्। तो सह चतुरंः पदः सम्प्र सारयावहै। वृषां वा १ रेतोधा रेतो दधातूथ्सक्थ्यौर्गृदं धेह्यञ्जिमुदंञ्जिमन्वंज। यः स्त्रीणां जीव्भोजनो य आसाम् (४७)

बिलुधावनः। प्रियः स्त्रीणामंपीच्यः। य आंसां कृष्णे लक्ष्मंणि

सर्दिगृदिं प्रावंधीत्। अम्बे अम्बाल्यम्बिंके न मां यभित कश्चन। स्सस्त्यंश्वकः। ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रंयताद्वेणुभारं गिराविंव। अथाँस्या मध्यंमेधता १ शीते वाते पुनित्रंव। अम्बे अम्बाल्यम्बिंके न मां यभित कश्चन। ससस्त्यंश्वकः। यद्धंरिणी यवमित्त न (४८)

पुष्टं पृशु मंन्यते। शूद्रा यदर्यजारा न पोषांय धनायति। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां यभित कश्चन। ससस्त्यंश्वकः। इयं यका शंकुन्तिकाहलमिति सपंति। आहंतं गुभे पसो नि जंल्गुलीति धाणिका। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां यभित कश्चन। ससस्त्यंश्वकः। माता चं ते पिता च तेऽग्रं वृक्षस्यं रोहतः। (४९)

प्र सुंलामीति ते पिता गुभे मुष्टिमंत स्सयत्। दुधिकाळणों अकारिषं जिष्णोरश्वंस्य वाजिनंः। सुर्भि नो मुखां कर्त्प्र णु आयू रेषि तारिषत्। आपो हिष्ठा मंयोभुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महे रणांय चक्षंसे। यो वेः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेह नंः। उश्तीरिव मातरंः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपों जनयंथा च नः॥ (५०)

अम्मिन न राहतो जिन्नंथ च्लारि चा [१९] भूर्भुवः सुव्वसंवस्त्वाञ्जन्तु गायत्रेण छन्दंसा रुद्रास्त्वाञ्जन्तु त्रैष्टुंभेन छन्दंसादित्यास्त्वाञ्जन्तु जागंतेन छन्दंसा यद्वातों अपो अगमदिन्द्रंस्य तनुवं प्रियाम्। एतङ् स्तोतरेतनं पथा पुन्रश्वमा वर्तयासि नः। लाजी (३) ञ्छाची (३) न् यशों मुमा (४)म्। यव्यायें गृव्यायां एतद्देवा अन्नमत्तैतदन्नमिद्ध प्रजापते। युअन्तिं ब्रुप्रमंरुषं चर्रन्तं परिं तुस्थुषंः। रोचंन्ते रोचना दिवि। युअन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथें। शोणां धृष्णू नृवाहंसा। केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशों मर्या अपेशसें। समुषद्धिरजायथाः॥ (५१)

वृशं पर्वविश्वतिश्वा——[२०] प्राणाय स्वाहाँ व्यानाय स्वाहांऽपानाय स्वाहा स्नावंभ्यः स्वाहां सन्तानेभ्यः स्वाहा परिसन्तानेभ्यः स्वाहा पर्वंभ्यः स्वाहां सुन्धानेभ्यः स्वाहा शरीरेभ्यः स्वाहां युज्ञाय स्वाहा दक्षिणाभ्यः स्वाहां सुवर्गाय

स्वाहां लोकाय स्वाहा सर्वसमै स्वाहाँ॥ (५२)

प्रणाय्ष्यविर्ध्यतिः।

सिताय स्वाहाऽसिताय स्वाहाऽभिहिताय स्वाहाऽनंभिहिताय स्वाहां युक्ताय स्वाहां स्वाहां सुर्युक्ताय स्वाहां प्रयुक्ताय स्वाहां प्रयुक्ताय स्वाहां विर्मुक्ताय स्वाहां प्रमुक्ताय स्वाहां वश्चेते स्वाहां परिवश्चेते स्वाहां संवश्चेते स्वाहां यते स्वाहां धावंते स्वाहां तिष्ठंते स्वाहां सर्वस्मै स्वाहां॥ (५३)

सितायाष्टात्रिर्श्यत्॥————[२२]
बृहुस्पितिः श्रद्यथा वा ऋक्षा वे प्रजापंतियेनंथेन द्वे वाव देवसूत्रे आंदित्या अंकामयन्त सुवृगैं
विसेष्ठः संवध्सुरायं सुवृगैं ये सुत्रं ब्रह्मवादिनोऽतिरात्रो ज्योतिष्टोमं मेषः कूप्याँभ्योऽज्ञो यो नमौ मयोुभूः
िके स्विदम्बे भूः प्राणायं सिताय द्वाविर्शतिः॥———[२३]

॥पश्चमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

गावो वा एतथ्स्त्रमांसताशृङ्गाः स्तीः शृङ्गांणि नो जायन्ता इति कामेनं तासां दश मासा निषंण्णा आस्त्रथ् शृङ्गांण्यजायन्त ता उदितिष्ट्रन्नराथ्स्मेत्यथ् यासां नाजांयन्त ताः संवथ्सरमास्वोदंतिष्ट्रन्नराथ्स्मेति यासां चाजांयन्त यासां च न ता उभयीरुदंतिष्ट्रन्नराथ्स्मेति गोस्त्रं वै (१)

संव्थ्सरो य एवं विद्वारसंः संवथ्सरम्प्यन्त्यृंध्रुवन्त्येव तस्मांत्तूपरा वार्षिको मासो पर्ता चरित स्त्राभिंजित् इ ह्यंस्यै तस्मांथ्संवथ्सर्सदो यित्कं च गृहे क्रियते तदाप्तमवंरुद्धम्भिजितं क्रियते समुद्रं वा एते प्र प्लंबन्ते ये संवथ्सरम्प्यिन्त् यो वै संमुद्रस्य पारं न पश्यंति न वै स तत् उदेति संवथ्सरः (२)

वै संमुद्रस्तस्यैतत्पारं यदंतिरात्रौ य एवं विद्वार्श्सः संवथ्सरम्प्यन्त्यनातां एवोद्दचं गच्छन्तीयं वै पूर्वोऽतिरात्रोऽ-सावृत्तरो मनः पूर्वो वागृत्तरः प्राणः पूर्वोऽपान उत्तरः प्ररोधनं पूर्व उदयन्मुत्तरो ज्योतिष्टोमो वैश्वान्ररोऽतिरात्रो भवित ज्योतिरेव पुरस्ताद्दधते सुवृगस्यं लोकस्यानुख्यात्यै चतुर्विष्शः प्रांयणीयो भवित चतुर्विष्शतिरर्धमासाः (३)

संवथ्सरः प्रयन्तं एव संवथ्सरे प्रति तिष्ठन्ति तस्य त्रीणि

च श्तानि षृष्टिश्चं स्तोत्रीयास्तावंतीः संवथ्सरस्य रात्रंय उभे एव संवथ्सरस्यं रूपे आंप्नुविन्ति ते सङ्स्थित्या अरिष्ट्या उत्तरेरहोभिश्चरन्ति षड्हा भंविन्ति षड्वा ऋतवंः संवथ्सर ऋतुष्वेव संवथ्सरे प्रति तिष्ठन्ति गौश्चायंश्च मध्यतः स्तोमौ भवतः संवथ्सरस्यैव तिमंथुनं मध्यतः (४)

द्धति प्रजनंनाय ज्योतिंर्भितों भवति विमोचंनमेव तच्छन्दा इस्येव तिष्ट्रमोकं यन्त्यथों उभ्यतों ज्योतिषेव षंड्हेनं सुवर्गं लोकं यंन्ति ब्रह्मवादिनों वदन्त्यासंते केनं यन्तीतिं देवयानंन पृथेतिं ब्रूयाच्छन्दा इसि वै देवयानः पन्थां गायत्री त्रिष्टु ज्ञणंती ज्योतिर्वे गांयत्री गौस्त्रिष्टु गायुर्जगंती यदेते स्तोमा भवंन्ति देवयानंनेव (५)

तत्पथा यन्ति समानः सामं भवित देवलोको वै सामं देवलोकादेव न यन्त्यन्याअन्या ऋचो भविन्ति मनुष्यलोको वा ऋचो मनुष्यलोकादेवान्यमन्यं देवलोकमभ्यारोहंन्तो यन्त्यभिवृत्ती ब्रह्मसामं भविति सुवृर्गस्यं लोकस्याभिवृत्त्या अभिजिद्भविति सुवृर्गस्यं लोकस्याभिवृत्त्या अभिजिद्भविति सुवृर्गस्यं लोकस्याभिजित्यै विश्वजिद्भवित् विश्वंस्य जित्यै मासिमांसि पृष्ठान्युपं यन्ति मासिमांस्यितिग्राह्मां गृह्मन्ते मासिमांस्येव वीर्यं दधित मासां प्रतिष्ठित्या उपिर्ष्टान्मासां पृष्ठान्युपं यन्ति तस्मांदुपिरेष्टादोषंधयः फलं गृह्णन्ति॥ (६)

गोसत्रं वा एति संबथ्सरौंऽर्धमासा मिथुनं मध्यतो देवयानेनेव वीर्यत्रयोदश च॥———[१]

गावो वा पुतथ्सत्रमांसताशृङ्गाः सतीः शृङ्गाणि सिषांसन्तीस्तासां दश् मासा निषण्णा आस्त्रथ शृङ्गाण्यजायन्त ता अंब्रुवृत्तराथ्स्मोत्तिष्ठा तं काममरुथ्समिह् येन कामेन न्यषंदामेति तासामु त्वा अंब्रुवृत्तर्था वा यावतीर्वासांमहा पुवेमौ द्वांदशौ मासौ संवथ्सर सम्पाद्योत्तिष्ठामेति तासाम् (७)

द्वादशे मासि शृङ्गाणि प्रावर्तन्त श्रृद्धया वाश्रेद्धया वा ता इमा यास्तूंप्रा उभय्यो वाव ता आधृ्वन् याश्च शृङ्गाण्यसन्वन् याश्चोर्जम्वारुन्धतुर्भेति दशसुं मा्सूंतिष्ठं त्रृभ्नोति द्वादशसु य एवं वेदं पदेन खलु वा एते यन्ति विन्दित खलु वै पदेन यन्तद्वा एतदृद्धमयनन्तस्मादेतद्वोसिनं॥ (८)

पृथमे मासि पृष्ठान्युपं यन्ति मध्यम उपं यन्त्युत्तम उपं यन्ति तदांहुर्यां वै त्रिरेक्स्याह्रं उपसीदन्ति दहं वै सापराभ्यां दोह्नौभ्यां दहेऽथ कतः सा धौक्ष्यते यां द्वादंश कर्त्वं उपसीदन्तीतिं

दोहाँभ्यां दुहेऽथ् कुतः सा धौंक्ष्यते यां द्वादंश् कृत्वं उपसीदन्तीतिं संवथ्सर सम्पाद्यौत्तमे मासि सकृत्पृष्ठान्युपेयुस्तद्यज्ञमाना यज्ञं पृश्चनवं रुन्धते समुद्रं वै (९) पृतेऽनवारमंपारं प्र प्लंबन्ते ये संवथ्सरमुंप्यन्ति यद्वंहद्रथन्तरे

पुतऽनवारमपार प्र प्रवन्त य सवध्सरमुप्यान्त यह्न्ह्रय्यन्तर अन्वर्जेयुर्यथा मध्ये समुद्रस्यं प्रवमन्वर्जेयुस्तादक्तदनुंथ्सर्गं बृह्द्रथन्तराभ्यामित्वा प्रतिष्ठां गच्छन्ति सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः पश्चमः प्रश्नः (काण्डम् ७)

स्मान्यं ऋचों भवन्ति मनुष्यलोको वा ऋचों मनुष्यलोकादेव न यंन्त्यन्यदंन्यथ्सामं भवति देवलोको वै सामं देवलोकादेवान्यमन्यं मनुष्यलोकं प्रत्यवरोहंन्तो यन्ति जर्गतीमग्र उपं यन्ति जर्गतीं

सन्धिर्दुहे तद्यजमानाः सर्वान्कामानवं रुन्धते॥ (१०)

वै छन्दारेसि प्रत्यवंरोहन्त्याग्रयणं ग्रहां बृहत्पृष्ठानिं त्रयस्त्रिर्शं स्तोमास्तस्माज्यायारेसं कनीयान्प्रत्यवंरोहित वैश्वकर्मणो गृह्यते विश्वान्येव तेन कर्माणि यजंमाना अवं रुन्धत आदित्यः (११) गृह्यत इयं वा अदितिरस्यामेव प्रतिं तिष्ठन्त्यन्यौन्यो गृह्येते

मिथुन्त्वाय प्रजांत्या अवान्त्रं वे दंशरात्रेणं प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत् यद्दंशरात्रो भवंति प्रजा एव तद्यजमानाः सृजन्त एता ह वा उंदङ्कः शौल्बायनः स्त्रस्यर्छिमुवाच् यद्दंशरात्रो यद्दंशरात्रो भवंति स्त्रस्यर्छो अथो यदेव पूर्वेष्वहं स् विलोम क्रियते तस्यैवेषा शान्तिः॥ (१२)

यदि सोमौ स॰सुंतौ स्यातांं मह्ति रात्रिंयै प्रातरनुवाकमुपार्कुर्या

वाचं पूर्वी देवताः पूर्वश्छन्दा रेसि वृङ्के वृषंण्वतीं प्रतिपदं कुर्यात्प्रातः सबनादेवैषामिन्द्रं वृङ्के ऽथो खल्वांहः सबनमुखेसंवनमुखे कार्येतिं सवनमुखाथ्संवनमुखादेवैषामिन्द्रं वृङ्के संवेशायोपवेशायं गायत्रियास्त्रिष्टुभो जगंत्या अनुष्टुभंः पुङ्ग्या अभिभूँत्यै स्वाहा छन्दा १सि वै संवेश उपवेशश्छन्दोंभिरेवैषांम् (१३)

छन्दा शस्यं मुक्ता सज्नीय शस्यं विह्वय शस्यं मुगस्त्यंस्य कयाशुभीय शस्यं मेतावृद्वा अस्ति यावंदेतद्यावंदेवास्ति तदेषां

वृङ्के यदि प्रातःसवने कुलशो दीर्यंत वैष्णवीषुं शिपिविष्टवंतीषु स्तुवीर्न् यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यंते विष्णुं तिच्छंपिविष्टम्भ्यति रिच्यते तिद्वष्णुः शिविपिष्टोऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यथो अतिरिक्तेनैवातिरिक्तमान्वावं रुन्धते यदि मध्यन्दिने दीर्येत वषद्वारनिधन् सामं कुर्युविषद्वारो वै यज्ञस्यं प्रतिष्ठा

वषद्वारनिधन् सामं कुर्युवेषद्वारो व यज्ञस्य प्रतिष्ठा प्रतिष्ठामेवैनंद्रमयन्ति यदि तृतीयसवन एतदेव॥ (१४)

छन्यंभिरेवेषामवेकात्रविरंशतिश्रं॥——[५]

षुड्हैर्मासाँ-श्सम्पाद्याह्रश्र्यंजन्ति षड्हैर्हि मासाँ-श्सम्पश्यंन्त्या मासाँ-श्सम्पश्यंन्त्यमावास्यया मासाँ-श्सम्पाद्याह्रश्यंजन्त्यमावास्यंश् हि मासाँ-श्सम्पश्यंन्ति पौर्णमास्या मासाँ-श्सम्पाद्याह्रश्र्यंजन्ति पौर्णमास्या हि मासाँ-श्सम्पश्यंन्ति यो वै पूर्ण आंसिश्चिति परा स सिंश्चिति यः पूर्णादुदचंति (१५)

प्राणमंस्मिन्थ्स दंधाति यत्पौर्णमास्या मासौन्थ्सम्पाद्याहंरुथ्सुजि संवथ्सरायैव तत्प्राणं दंधित तदनुं सित्रणः प्राणन्ति यदहर्नोथ्मुजेयुर्यथा दित्रुरुपंनद्धो विपतंत्येव संवथ्सरो वि

उदचृत्युद्येऽहंराुम्वा पश्चंदश

पंतेदार्तिमार्च्छेयुर्यत्पौर्णमास्या मासाँन्थ्सम्पाद्याहंरुथ्सृजन्ति संवथ्सरायैव तदुंदानं दंधित तदन् सत्रिण उत् (१६)

अन्नित् नार्तिमार्च्छन्ति पूर्णमांसे वे देवाना स्युतो यत्पौर्णमास्या मासाँ स्थम्पाद्याहं रुथ्सृजन्ति देवानां मेव तद्यक्ञेनं यक्ञं प्रत्यवं रोहन्ति वि वा एतद्यक्ञं छिन्दन्ति यत्षं डहसं न्ततः सन्तमधाहं रुथ्सृजन्ति प्राजापत्यं पशुमार्लभन्ते प्रजापंतिः सर्वा देवतां देवतां भिरेव यक्ञ सं तंन्वन्ति यन्ति वा एते सर्वनाद्ये ऽहंः (१७)

उथ्मुजिन्तिं तुरीयं खलु वा एतथ्सवेनं यथ्सांन्नाय्यं यथ्सांन्नाय्यं भवंति तेनैव सवंनान्न यन्ति समुपहूर्यं भक्षयन्त्येतथ्सोंमपीथा ह्येतरिहें यथायत्नं वा एतेषा स्वन्भाजों देवतां गच्छन्ति येऽहंरुथ्मुजन्त्यंनुसव्नं पुरोडाशान्निवंपन्ति यथायत्नादेव संवन्भाजों देवता अवं रुन्थतेऽष्टाकंपालान्प्रातःसव्न एकां-दशकपालान्माध्यंन्दिने सवंने द्वादंशकपालाङ्स्तृतीयसव्ने छन्दा स्येवाह्वावं रुन्थते वैश्वदेवं च्रं तृतीयसव्ने निर्वपन्ति वैश्वदेवं वे तृतीयसव्नन्तेनैव तृतीयसव्नान्न यंन्ति॥ (१८)

उथ्मृज्या (३) न्नोथ्मृज्या (३) मितिं मीमा॰सन्ते ब्रह्मवादिनस्तद्वांहुरुथ्मृज्यंमेवेत्यंमावास्यांयां च पौर्णमास्यां चोथ्सृज्यमित्यांहुरेते हि यज्ञं वहंत इति ते त्वाव नोथ्सृज्ये इत्यांहुर्ये अवान्तरं यज्ञं भेजाते इति या प्रथमा व्यष्टका तस्यांमुथ्सृज्यमित्यांहुरेष वै मासो विंशर इति नादिंष्टम् (१९)

उथ्मृंजेयुर्यदादिष्टमुथ्मृजेयुर्यादशे पुनः पर्याप्नावे मध्ये

स्तस्मिन्नुथ्मृं उयेयुस्तद्ग्रये वसुमते पुरोडाशंमृष्टाकंपालुं निर्वपेयुरैन्द्रं दधीन्द्रांय मुरुत्वंते पुरोडाशमेकांदशकपालं वैश्वदेवं द्वादंशकपालम्भ्रेवें वसुमतः प्रातःसवनं यद्ग्रये वसुमते पुरोडाशंमृष्टाकंपालं निर्वपंन्ति देवतांमेव तद्भागिनीं कुर्वन्तिं (२०)

षड्हस्यं सम्पद्यंत षड्हैर्मासाँन्थ्सम्पाद्य यथ्संप्तममह-

सर्वनमष्टाभिरुपं यन्ति यदैन्द्रं दिध् भवतीन्द्रंमेव तद्भांगुधेयान्न च्यावयन्तीन्द्रंस्य वै मुरुत्वंतो माध्यन्दिन् सर्वनं यदिन्द्राय मुरुत्वंते पुरोडाश्मेकांदशकपालं निर्वपंन्ति देवतांमेव तद्भागिनीं कुर्वन्ति सर्वनमेकादशिमुरुपं यन्ति विश्वेषां वै देवानांमृभुमतौं तृतीयसवनं यद्वैश्वदेवं द्वादंशकपालं निर्वपंन्ति देवतां एव तद्भागिनीः कुर्वन्ति सर्वनं द्वाद्शिभः (२१)

उपं यन्ति प्राजापृत्यं पृशुमा लंभन्ते युज्ञो वै प्रजा-पंतिर्युज्ञस्यानंनुसर्गायाभिवृतं इतः षण्मासो ब्रह्मसामं भवित् ब्रह्म वा अभिवृतों ब्रह्मणैव तथ्सुंवृगं लोकमंभिवृत्यन्तो यन्ति प्रतिकूलिमंव हीतः सुंवृगों लोक इन्द्र ऋतुं न आ भर पिता पुत्रेभ्यो यथाँ। शिक्षां नो अस्मिन्पुंरुहूत यामंनि जीवा ज्योतिंरशीम्हीत्यम्तं आयता एषण्मासो ब्रह्मसामं भंवत्ययं वै लोको ज्योतिं प्रजा ज्योतिंरिममेव तल्लोकं पश्यंन्तोऽभिवदंन्त आ यन्ति॥ (२२)

नादिष्टङ्कुर्वन्ति बाद्याभिरिति विश्यतिश्री।—————[७]
देवानां वा अन्तंं जग्मुषामिन्द्रियं वीर्यमपानामत्तत्क्रोशेनावां
रुन्धत् तत्क्रोशस्यं क्रोशत्वं यत्क्रोशेन् चात्वांलस्यान्ते स्तुवन्ति

यज्ञस्यैवान्तं गृत्वेन्द्रियं वीर्यमवं रुन्धते स्त्रस्यर्द्धांहवनीयस्यान्तें स्तुवन्त्यग्निमेवोपंद्रष्टारं कृत्वर्द्धिमुपं यन्ति प्रजापंतेर्हृदंयेन हिव्धानेऽन्तः स्तुंवन्ति प्रेमाणंमेवास्यं गच्छन्ति श्लोकेनं पुरस्ताथ्सदंसः (२३)

स्तुवन्त्यनुंश्लोकेन पृश्चाद्यज्ञस्यैवान्तं गृत्वा श्लोंकुभाजों भवन्ति नविभिरध्वर्युरुद्गांयित नव वै पुरुषे प्राणाः प्राणानेव यजंमानेषु दधाति सर्वा ऐन्द्रियों भवन्ति प्राणेष्वेवेन्द्रियं दंधत्यप्रतिहृताभिरुद्गांयित तस्मात्पुरुषः सर्वाण्यन्यानि शीष्णी- ऽङ्गांनि प्रत्यंचित शिरं एव न पश्चंद्श र्थन्तरं भंवतीन्द्रियमेवावं रुन्थते सप्तद्शम् (२४)

बृहद्न्नाद्यस्यावंरुद्धाः अथो प्रैव तेनं जायन्त एकविर्शं भुद्रं द्विपदासु प्रतिष्ठित्यै पत्नय उपं गायन्ति मिथुनृत्वाय प्रजांत्यै प्रजा-

समंष्ठ्ये॥ (२७)

पंतिः प्रजा अंसृजत् सोंऽकामयतासामृह र राज्यं परीयामिति तासा र राजनेनैव राज्यं पर्येत्तद्रांजनस्यं राजनत्वं यद्रांजनं भवंति प्रजानांमेव तद्यजंमाना राज्यं परि यन्ति पश्चिवर्शं भविति प्रजापतेः (२५)

आप्त्र्ये पश्चिमिस्तिष्ठंन्तः स्तुवन्ति देवलोकमेवाभि जंयन्ति पश्चिमरासीना मनुष्यलोकमेवाभि जंयन्ति दश सं पंद्यन्ते दशाँक्षरा

विराडन्नं विराजैवान्नाद्यमवं रुन्थते पश्चधा विनिषद्यं स्तुवन्ति पश्च दिशों दिक्ष्वेव प्रतिं तिष्ठन्त्येकैक्यास्तृंतया समायंन्ति दिग्भ्य पृवान्नाद्यः सम्भेरन्ति ताभिरुद्गातोद्गायिति दिग्भ्य पृवान्नाद्यम् (२६) सम्भृत्य तेजं आत्मन्दंधते तस्मादेकः प्राणः सर्वाण्यङ्गान्यवृत्यथो यथां सुपूर्ण उत्पित्ष्यञ्छिरं उत्तमं कुरुत पृवमेव तद्यजंमानाः प्रजानामृत्तमा भवन्त्यास्नदीमृद्गाता रोहिति साम्राज्यमेव गच्छन्ति प्रेङ्गः होता नाकंस्यैव पृष्ठः रोहन्ति कूर्चावंध्वर्युर्ब्रप्रस्यैव विष्टपं गच्छन्त्येतावंन्तो वै देवलोकास्तेष्वेव यथापूर्वं प्रतिं तिष्ठन्त्यथों

सदंसः समद्रशं प्रजापंतेर्गायति दिग्य प्रवात्राद्यं प्रत्येकांदश च। [८] अर्क्येण वै संहस्रशः प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत् ताभ्य इलाँन्द्रेनेरां लूतामवांरुन्ध यद्क्यंम्भवंति प्रजा एव तद्यजमानाः सृजन्त इलाँन्दं भवति प्रजाभ्यं एव सृष्टाभ्य इरां लूतामवं

आक्रमणमेव तथ्सेतुं यजंमानाः कुर्वते सुवर्गस्यं लोकस्य

रुन्थते तस्माद्याः समारं स्त्रः समृद्धं क्षोधंकास्ताः समां प्रजा इष्ड् ह्यांसामूर्जमाददेते याः समां व्यृद्धमक्षोधकास्ताः समां प्रजाः (२८)

न ह्यांसामिष्मूर्जमाददंत उत्क्रोदं कुंवंते यथां बन्धान्मुंमुचाना उत्क्रोदं कुंवंते एवमेव तद्यजमाना देवबन्धान्मुंमुचाना उत्क्रोदं कुंवंत एवमेव तद्यजमाना देवबन्धान्मुंमुचाना उत्क्रोदं कुंवंत इष्मूर्जमात्मन्दधांना वाणः शततंन्तुर्भवति श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रिय आयुंष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्याजिं धांवन्त्यनंभिजितस्याभिजित्यै दुन्दुभीन्थ्समाग्नंन्ति पर्मा वा एषा वाग्या दुन्दुभौ पंरमामेव (२९)

वाच्मवं रुन्थते भूमिदुन्दुभिमा घ्रंन्ति यैवेमां वाक्प्रविष्टा तामेवावं रुन्थतेऽथों इमामेव जंयन्ति सर्वा वाचों वदन्ति सर्वांसां वाचामवंरुद्धा आर्द्रे चर्मन्व्यायंच्छेते इन्द्रियस्यावंरुद्धा आन्यः क्रोशंति प्रान्यः शर्ंसित् य आक्रोशंति पुनात्येवैनान्थ्स स यः प्रशर्सित पूतेष्वेवान्नाद्यं दथात्यृषिंकृतं च (३०)

वा एते देवकृतं च पूर्वैर्मासैरवं रुन्धते यद्भूतेच्छदा र सामानि भवन्त्युभयस्यावरुद्धे यन्ति वा एते मिथुनाद्ये संवथ्सरम्प्यन्त्यंन्तर्वेदि मिथुनौ सम्भवतस्तेनैव मिथुनान्न यंन्ति॥ (३१)

व्यृंद्धमक्षोधुकाुस्ता॰ समाँ प्रजाः पर्मामेव चं त्रि॰्शर्च॥-----[९]

चर्मावं भिन्दन्ति पाप्मानंमेवेषामवं भिन्दन्ति मापं राथ्सीर्मातिं व्याथ्सीरित्यांह सम्प्रत्येवेषां पाप्मानमवं भिन्दन्त्युदकुम्भानंधिनिधायं दास्यों मार्जालीयं परिं नृत्यन्ति पदो निघ्नतीरिदं मधुं गायंन्त्यो मधु वे देवानां पर्ममृत्राद्यं पर्ममृवान्नाद्यमवं रुन्धते पदो नि घंन्ति महीयामेवेषुं दधित॥ (३२)

पृथिव्ये स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहां दिवे स्वाहां सम्प्रोष्यते स्वाहां सम्प्रवमानाय स्वाहा सम्प्रंताय स्वाहां मेघायिष्यते स्वाहां मेघायते

स्वाहां मेघिताय स्वाहां मेघाय स्वाहां नीहाराय स्वाहां निहाकांये स्वाहां प्राम्चाय स्वाहां प्रचलाकांये स्वाहां विद्योतिष्यते स्वाहां विद्योतिष्यते स्वाहां विद्योतिमानाय स्वाहां संविद्योतंमानाय स्वाहां स्तनियेष्यते स्वाहां स्तनियंते स्वाहां वर्षते स्वाहां वर्षते स्वाहां परिवर्षते स्वाहां परिवर्षते स्वाहां वर्षते स्वाहां परिवर्षते स्वाहां शीकायिष्यते स्वाहां शीकायते स्वाहां शीकिताय स्वाहां प्रोषिष्यते स्वाहां प्राण्यते स्वाहां परिप्रण्यते स्वाहां परिप्रण्यते स्वाहां परिप्रण्यते स्वाहां विद्यते स्वाहां विद्यत

स्वाह्यतपंते स्वाह्यग्रमातपंते स्वाह्यभर्यः स्वाह्य यर्जुर्भ्यः स्वाह्य सामंभ्यः स्वाहाङ्गिरोभ्यः स्वाहा वेदेभ्यः स्वाहा गाथाँभ्यः स्वाहां

नाराशुर्सीभ्यः स्वाहा रैभीभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (३४)

मुं बर्ष्वे रैभीं-यः स्वाहा द्वे चं॥———[११]

द्त्वते स्वाहांऽद्न्तकांय स्वाहां प्राणिने स्वाहांऽप्राणाय स्वाहा मुखंवते स्वाहांऽमुखाय स्वाहा नासिकवते स्वाहां-ऽनासिकाय स्वाहांऽक्षण्वते स्वाहांऽनिक्षकांय स्वाहां कृणिने स्वाहांऽकृणकांय स्वाहां शीर्षण्वते स्वाहांऽशीर्षकांय स्वाहां पद्धते स्वाहांऽपादकांय स्वाहां प्राण्ते स्वाहाऽप्रांणते स्वाहा वदंते स्वाहाऽवंदते स्वाहा पश्यंते स्वाहाऽपंश्यते स्वाहां शृण्वते स्वाहाऽशृंण्वते स्वाहां मनस्विने स्वाहां (३५)

अमनसे स्वाहां रेतस्विने स्वाहांऽरेतस्कांय स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहां प्रजाननाय स्वाहां लोमवेते स्वाहांऽलोमकांय स्वाहां त्वचे स्वाहाऽत्वक्कांय स्वाहा चर्मण्वते स्वाहांऽचर्मकांय स्वाहा लोहितवते स्वाहांऽलोहिताय स्वाहां मार्यस्वते स्वाहांऽमार्यकांय स्वाहा स्वाहांऽसावकांय स्वाहांऽस्थन्वते स्वाहांऽन्रिश्यकांय स्वाहां मञ्चन्वते स्वाहांऽमञ्जकांय स्वाहाऽङ्गिने स्वाहांऽनङ्गाय स्वाहाऽऽत्मने स्वाहाऽनांत्मने स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (३६)

कस्त्वां युनिक्ते स त्वां युनक्तु विष्णुंस्त्वा युनक्कस्य युज्ञस्य र्ध्वे मह्म स्वांत्र्या अमुष्मे कामायायुषे त्वा प्राणायं त्वाऽपानायं त्वा व्यानायं त्वा व्युष्ट्ये त्वा रय्ये त्वा राधंसे त्वा घोषाय त्वा पोषाय त्वाराद् घोषायं त्वा प्रच्युंत्ये त्वा॥ (३७) कस्त्वाऽष्टात्रिर्श्यत्॥——[१३]

अग्नये गायत्रायं त्रिवृते राथंन्तराय वास्नन्तायाष्टाकंपाल इन्द्रांय त्रैष्टुंभाय पञ्चद्रशाय बार्ह्तताय ग्रैष्मायेकांदशकपालो विश्वेंभ्यो देवेभ्यो जागंतेभ्यः सप्तद्शेभ्यो वैरूपेभ्यो वार्षिकेभ्यो द्वादंशकपालो मित्रावर्रुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविष्शाभ्यां

द्वादशकपाला मित्रावरुणाम्यामानुष्टुमाम्यामकावुर्शाम्या वैराजाभ्यार् शार्दाभ्यां पयस्यां बृह्स्पतंये पाङ्कांय त्रिण्वायं शाक्कराय हैमंन्तिकाय चुरुः संवित्र आतिच्छन्दसायं त्रयस्त्रिर्शायं रैवतायं शैशिराय द्वादंशकपालोऽदिंत्ये विष्णुंपत्ये चुरुर्ग्नयं वैश्वान्राय द्वादंशकपालोऽनुंमत्ये चुरुः काय एकंकपालः॥ (३८)

अत्रयेऽदित्या अनुमत्ये समर्चत्वारिश्यत्॥———[१४]
यो वा अग्नावृग्निः प्रह्वियते यश्च सोमो राजा तयोरेष आतिथ्यं
यदंग्नीषोमीयोऽथैष रुद्रो यश्चीयते यथ्मश्चितेऽग्नावेतानि ह्वी १षि न

निर्वपेदेष एव रुद्रोऽशाँन्त उपोत्थायं प्रजां पृश्न् यर्जमानस्याभि मन्येत यथ्मश्चितेऽग्नावेतानि ह्वी १ वि निर्वपति भाग्धेयेनैवैन १ शमयति नास्यं रुद्रोऽशाँन्तः (३९)

उपोत्थायं प्रजां पृश्नन्भि मंन्यते दशं ह्वी १ षि भवन्ति नव् वै पुरुषे प्राणा नाभिर्दश्मी प्राणानेव यजंमाने दधात्यथो दशाँक्षरा विराडन्नं विराज्येवान्नाद्ये प्रति तिष्ठत्यृतुभिर्वा एष छन्दोभिः स्तोमैंः पृष्ठेश्चेत्व्यं इत्यांहुर्यदेतानि ह्वी १ षि निर्वपंत्यृतुभिरेवैनं छन्दोभिः स्तोमैंः पृष्ठैश्चिन्ते दिशंः सुषुवाणेनं (४०) अभिजित्या इत्यांहुर्यदेतानिं ह्वी १ विं निर्वपंति दिशाम्भिजिंत्या एतया वा इन्द्रंं देवा अंयाजयन्तस्मांदिन्द्रस्व एतया मनुं

पृतया वा इन्द्र द्वा अयाजयन्तस्मादिन्द्रस्व पृतया मनु मनुष्यास्तस्मान्मनुस्वो यथेन्द्रो देवानां यथा मनुर्मनुष्याणामेवं भविति य पृवं विद्वानेतयेष्ठ्या यजेते दिग्वतीः पुरोनुवाक्यां भविति

सर्वासां दिशाम्भिजित्यै॥ (४१)
अशाँनः सुपुवाणेनैकंचत्वारिश्शव॥———[१९

यः प्रांणतो निमिषतो मंहित्वैक इद्राजा जगतो बुभूवं। य ईशें अस्य द्विपद्श्वतुंष्पदः कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम। उपयामगृंहीतो-ऽसि प्रजापंतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्यं ते द्यौर्महिमा नक्षंत्राणि

रूपमांदित्यस्ते तेजस्तस्मैं त्वा महिम्ने प्रजापंतये स्वाहाँ॥ (४२)

यः प्राण्तो बौरांदित्यौंऽष्टात्रिश्चरा॥

[१६]

य औत्मदा बंलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं

य आत्मदा बल्दा यस्य विश्व उपासत प्रांशेष यस्य देवाः। यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवायं ह्विषां विधेम। उपयामगृंहीतोऽसि प्रजापंतये त्वा जुष्टं गृह्णाम् तस्यं ते पृथिवी महिमोषंधयो वनस्पतंयो रूपमृग्निस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने प्रजापंतये स्वाहाँ॥ (४३)

य आंत्मुवाः पृथ्विव्यंग्निरेका्त्रचंत्वारिर्शत्॥———[१७] आ ब्रह्मंन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामाऽस्मित्राष्ट्रे राजन्ये इष्वयः शूरो महार्थो जायतान्दोग्धी धेनुर्वोढांऽनुङ्वानाशुः सिप्तः पुरंधिर्योषां जिष्णू रंथेष्ठाः सभेयो युवाऽस्य यर्जमानस्य वीरो जांयतान्निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलिन्यो न ओषंधयः पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पताम्॥ (४४)

आक्रान् वाजी पृथिवीमग्निं युजंमकृत वाज्यर्वाकान्

वाज्यंन्तरिक्षं वायुं युजंमकृत वाज्यर्वा द्यां वाज्याऽऋईस्त सूर्यं युजंमकृत वाज्यवींग्निस्तें वाजिन् युङ्कनु त्वा रंभे स्वस्ति मा सं पारय वायुस्ते वाजिन् युङ्कनु त्वा रंभे स्वस्ति मा सम् (४५)

पारयादित्यस्तें वाजिन् युङ्कनु त्वा रंभे स्वस्ति मा सं पारिय प्राणधूर्गसि प्राणं में हरह व्यानधूर्गसि व्यानं में द रहापान्धृगस्यपानं में द रह चक्षुंरसि चक्षुर्मियं धेहि श्रोत्रंमिस् श्रोत्रं मियं धेह्यायुंरस्यायुर्मियं धेहि॥ (४६)

वायुस्ते वाजिन् युङ्कनु त्वा रंभे स्वस्ति मा सित्रचंत्वारि॰शच॥————[१९] जिज्ञ बीजुं वर्ष्टां पुर्जन्यः पक्तां सस्य सुंपिप्पला ओषंधयः स्वधिचरणेयः सूपसदनौंऽग्निः स्वध्यक्षमन्तरिंक्षः सुपावः पर्वमानः सूपस्थाना द्यौः शिवमसौ तप्न यथापूर्वमहोरात्रे पंश्चदशिनों ऽर्धमासास्त्रि श्शिनो मार्साः क्रुप्ता ऋतवंः शान्तः संवथ्सरः॥ (४७)

जिज्ञ बीजुमेकंत्रि श्यत्॥

आग्नेयौंऽष्टाकंपालः सौम्यश्चरुः सांवित्रौं ऽष्टाकंपालः पौष्णश्चरू रौद्रश्चरुरुग्नयें वैश्वान्राय द्वादंशकपालो मृगाखुरे यदि नागच्छेद्ग्नयेऽ५होमुचेऽष्टाकपालः सौर्यं पयो वायव्यं आज्यंभागः॥ (४८)

अयुर्वश्वर्विर्शतिः।———[२१] अयुर्वेऽर्रहोमुचेऽष्टाकपाल् इन्द्रांयारहोमुच एकांदश-कपालो मित्रावर्रुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्यां वायोसावित्र

कपाला मित्रावरुणाभ्यामागामुग्भ्या पयस्या वायासाावत्र आंगोमुग्भ्यां चरुर्श्विभ्यांमागोमुग्भ्यां धाना मुरुद्धं एनोमुग्भ्याः सप्तकपालो विश्वंभ्यो देवेभ्यं एनोमुग्भ्यो द्वादंशकपालोऽन्तंमत्यै चरुर्ग्नये वैश्वान्राय द्वादंशकपालो द्यावापृथिवीभ्यांम होमुग्भ्यां द्विकपालः॥ (४९)

अग्रयेऽ १ होमुर्चे त्रि १ शत्॥——[२२]

अग्नये समंनमत्पृथिव्यै समंनम्द्यथाग्निः पृथिव्या समनंमदेवं मह्यं भुद्राः सन्नंतयः सं नंमन्तु वायवे समंनमदन्तिरक्षाय समंनम्द्यथां वायुर्न्तिरक्षेण सूर्याय समंनमद्दिवे समंनम्द्यथा सूर्यो दिवा चन्द्रमंसे समंनम्न्नक्षंत्रेभ्यः समंनम्द्यथां चन्द्रमा नक्षंत्रैर्वरुणाय समंनमदुद्धः समनम्द्रथां (५०)

वर्रुणोऽद्भिः साम्ने समनमद्देचे समनम्द्यथा साम्ची ब्रह्मणे समनमत्क्षत्राय समनम्द्यथा ब्रह्मं क्षत्रेण राज्ञे समनमद्विशे समनम्द्यथा राजां विशा रथाय समनम्दर्शेभ्यः समनम्द्यथा रथोऽश्वैः प्रजापंतये समनमद्भूतेभ्यः समनम्द्यथा प्रजापंतिर्भूतैः समनमदेवं मह्यं भुद्राः सन्नतयः सं नमन्तु॥ (५१)

अ्द्यः समंत्रमृष्यथा मह्यं चुत्वारि च॥———[२३] ये ते पन्थानः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवो वितंता अन्तरिक्षे।

तेभिनों अद्य पृथिभिः सुगेभी रक्षां च नो अधि च देव ब्रूहि। नमो-ऽग्नयें पृथिविक्षितें लोकस्पृतें लोकम्स्मै यजमानाय देहि नमों वायवेंऽन्तरिक्षक्षितें लोकस्पृतें लोकम्स्मै यजमानाय देहि नमः सूर्याय दिविक्षितें लोकस्पृतें लोकम्स्मै यजमानाय देहि॥ (५२)

ये ते चर्त्वश्वलारि श्वत्॥———[२४] यो वा अश्वस्य मेध्यंस्य शिरो वेदं शीर्षणवान्मेध्यों भवत्युषा

यो वा अश्वंस्य मेध्यंस्य शिरो वेदं शीर्ष्णवान्मेध्यो भवत्युषा वा अश्वंस्य मेध्यंस्य शिरः सूर्यश्चक्षुर्वातः प्राणश्चन्द्रमाः श्रोत्रन्दिशः पादां अवान्तरिद्शाः पर्शंवोऽहोरात्रे निमेषौऽर्धमासाः पर्वाणि मासाः सन्धानान्यृतवोऽङ्गानि संवथ्सर आत्मा रृश्मयः केशा नक्षंत्राणि रूपन्तारंका अस्थानि नभी मार्शान्योषंधयो लोमानि वनस्पतंयो वालां अग्निर्मुखं वैश्वान्रो व्यात्तम् (५३)

समुद्र उदर्रम्न्तिरक्षं पायुर्घावापृथिवी आण्डौ ग्रावा शेपः सोमो रेतो यज्ञं अभ्यते तिद्व द्यांतते यिद्वं धूनुते तथ्स्तंनयित् यन्मेहंति तद्वं र्षित् वागेवास्य वागहुर्वा अश्वंस्य जायंमानस्य मिह्मा पुरस्तां जायते रात्रिरेनं मिह्मा पृश्चादनं जायत एतौ वै मेहिमानावश्वं मुभितः सम्बंभू वतु रह्यों देवानं वह दर्वा सुरान् वाजी गंन्धर्वानश्वों मनुष्यांन्थ्समुद्रो वा अश्वंस्य योनिंः समुद्रो बन्धुंः॥ (५४)

व्यात्तंमवहद्वादंश च॥= -[૨५]

[गावो गावः सिषांसन्तीः प्रथमे मासि संमान्यों यदि सोमौं षडहैरुथ्सुज्या(३)ं देवानांमर्क्यण चर्मावं पृथिव्यै दत्वते कस्त्वाग्नये यो वै यः प्राणतो य आत्मदा आ ब्रह्मन्नाऋाञ्जन्नि बीर्जमाग्नेयोंऽष्टाकंपालो-ऽग्नयेऽ र्होमुचेऽष्टाकंपालोऽग्नये समंनमद्ये ते पन्थांनो यो वा अर्श्वस्य मेध्यंस्य शिरः प्रश्चंवि रशतिः॥२५॥ गार्वः समान्यः सर्वनमष्टाभिर्वा एते देवकृतश्चाभिजित्या इत्याहर्वरुणोऽद्भिः साम्ने चतुःपश्चाशत्॥54॥ गावो योनिः समुद्रो बन्धुः॥]

Begin generated on July 11, 2024

Downloaded from